

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (drugo vijeće)

5. rujna 2014.*

„Tržišno natjecanje – Koncentracije – Tržište izdavanja knjiga – Odluka kojom se koncentracija proglašava spojivom sa zajedničkim tržištem pod uvjetom nazadprodaje imovine – Odluka kojom stjecatelj odobrava prenesenu imovinu – Odluka u vezi s istim postupkom koja je donesena nakon što je Opći sud poništio početnu odluku – Pravni interes – Povreda članka 266. UFEU-a – Povreda obveza određenih odlukom o uvjetnom odobrenju – Razlikovanje između uvjetâ i obveza – Načelo neretroaktivnosti – Ocjena kandidature cesionara – Neovisnost cesionara u odnosu na cedenta – Zloporaba ovlasti – Obveza obrazloženja“

U predmetu T-471/11,

Éditions Odile Jacob SAS, sa sjedištem u Parizu (Francuska), koji su zastupali O. Fréget, M. Struys i L. Eskenazi, zatim Fréget, Eskenazi i D. Béranger te naposljetku Fréget i Eskenazi, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju C. Giolito, O. Beynet i S. Noë, u svojstvu agenata,

tuženika,

koju podupiru

Lagardère SCA, sa sjedištem u Parizu, koji zastupaju A. Winckler, F. de Bure, J.-B. Pinçon i L. Bary, odvjetnici,

i

Wendel, sa sjedištem u Parizu, koji zastupaju M. Trabucchi, F. Gordon i A. Gosset-Grainville, odvjetnici,

intervenijenti,

povodom zahtjeva za poništenje Odluke Komisije C (2011) 3503 od 13. svibnja 2011., donesene u predmetu COMP/M.2978 – Lagardère/Natexis/VUP, nastavno na presudu od 13. rujna 2010., Éditions Odile Jacob/Komisija (T-452/04, Zb., EU:T:2010:385), kojom je Komisija ponovno odobrila Wendel Investissement kao preuzimatelja prenesene imovine na temelju obveza iz Komisijine Odluke od 7. siječnja 2004. kojom se dopušta operacija koncentracije Lagardère/Natexis/VUP,

* Jezik postupka: francuski

OPĆI SUD (drugo vijeće)

u sastavu: M. E. Martins Ribeiro, predsjednica, S. Gervasoni (izvjestitelj) i L. Madise, suci,

tajnik: C. Kristensen, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 6. svibnja 2014.,

donosi sljedeću

Presudu

Okolnosti spora

- 1 Odlukom 2004/422/EZ od 7. siječnja 2004. kojom se koncentracija proglašava spojivom sa zajedničkim tržištem i funkcioniranjem Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru (predmet COMP/M.2978 – Lagardère/Natexis/VUP) (sažetak u SL L 125, str. 54., u daljnjem tekstu: odluka o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.), Komisija Europskih zajednica odobrila je prijedlog otkupa europskog odjela „Izdavaštvo“ društva Vivendi Universal SA, Vivendi Universal Publishing SA (u daljnjem tekstu: VUP) od strane prvog intervenijenta Lagardère SCA.
- 2 Tom su odobrenju priloženi uvjeti kojima se željelo osigurati da Lagardère poštuje obveze utvrđene tom odlukom koje je preuzeo prema Komisiji radi usklađivanja koncentracije sa zajedničkim tržištem. Među velikim brojem tih obveza bio je prijenos značajnog dijela imovine VUP-a (sada Editis) jednom ili više stjecatelja neovisnih o Lagardèreu.
- 3 U svrhu osiguranja izvršavanja svojih obveza, Lagardère je posebno morao odrediti punomoćnika koji je neovisan o njemu samome i o Editisu te koji je trebao primiti naknadu od Lagardèrea na način koji ne ugrožava uredno izvršenje njegovog mandata ni njegovu neovisnost.
- 4 Komisija je 5. veljače 2004. odobrila ured S. kao punomoćnika kojeg zastupa njegov predsjednik M. B. te je odobrila nacrt kojim se definira njegov mandat i koji je predstavljen 30. siječnja 2004.
- 5 Lagardère je 9. veljače 2004. imenovao ured S. u svojstvu punomoćnika.
- 6 Lagardèreu se obratilo više poduzetnika, među kojima tužitelj Éditions Odile Jacob SAS, koji su mogli kupiti imovinu koja se prenosi. Tužitelj je izrazio svoj interes za taj posao. Telefaksom od 28. travnja 2004. dostavio je Lagardèreu svoju ponudu za preuzimanje.
- 7 Nakon što je izjavio da je primio ponude za kupnju od pet potencijalnih stjecatelja, među kojima i od tužitelja, ali da odabire isključivo jednog od njih, to jest drugog intervenijenta Wendel Investissement SA (sada Wendel), Lagardère je 28. svibnja 2004. s potonjim postigao suglasnost o nacrtu sporazuma o kupnji imovine Editisa.
- 8 Dopisom od 4. lipnja 2004. Lagardère je zatražio od Komisije da odobri Wendela kao stjecatelja te imovine.
- 9 Ured S. podnio je 5. srpnja 2004. Komisiji svoj sažeti izvještaj, zaključak kojeg je da je kandidatura Wendela u skladu s uvjetima odobrenja kupca imovine utvrđenim u Lagardèreovim obvezama kako su definirane odlukom o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.

- 10 Tužitelj je 8. srpnja 2004. podnio Općem sudu tužbu za poništenje odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. (predmet T-279/04).
- 11 Odlukom (2004) D/203365 od 30. srpnja 2004. (u daljnjem tekstu: prva odluka o odobrenju) dostavljenom tužitelju 27. kolovoza 2004. Komisija je dala odobrenje Wendelu kao stjecatelju imovine Editisa koja je predmet prijenosa, nakon što je zaključila, oslanjajući se osobito na izvještaj ureda S., da je Wendel ispunio kriterije za odobrenje kupca utvrđene u obvezama Lagardèrea.
- 12 Ugovorom od 30. rujna 2004. Lagardère je prenio na Wendela imovinu Editisa koja je predmet prijenosa.
- 13 Tužitelj je 8. rujna 2004. podnio Općem sudu tužbu za poništenje prve odluke o odobrenju (predmet T-452/04).
- 14 Wendel je 30. svibnja 2008. prodao španjolskoj grupi Planeta imovinu Editisa koju mu je prenio Lagardère.
- 15 Opći sud (šesto vijeće) odbio je presudom od 13. rujna 2010., Éditions Odile Jacob/Komisija (T-279/04, u daljnjem tekstu: presuda T-279/04, EU:T:2010:384) tužiteljevu tužbu za poništenje usmjerenu protiv odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. te je presudom od istoga dana Éditions Odile Jacob/Komisija (T-452/04, u daljnjem tekstu: T-452/04, Zb., EU:T:2010:385) poništio prvu odluku o odobrenju. Opći sud je zaključio da je ta odluka o odobrenju donesena s obzirom na izvještaj koji je sastavio punomoćnik koji ne ispunjava uvjet neovisnosti postavljen u obvezama Lagardèrea.
- 16 Nakon proglašenja presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) Lagardère je 22. studenoga 2010. podnio Komisiji novi zahtjev za odobrenje Wendela u svojstvu kupca imovine Editisa koja je predmet prijenosa te je on u tu svrhu 20. prosinca 2010. podnio kandidaturu novog punomoćnika. Komisija je 11. siječnja 2011. odobrila novog punomoćnika.
- 17 Tužitelj je 24. studenoga 2010. podnio Sudu žalbu protiv presude T-279/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) (predmet C-551/10 P). Istog su dana Komisija i Lagardère podnijeli žalbu protiv presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:384) (predmeti C-553/10 P i C-554/10 P).
- 18 Tužitelj je Komisiji uputio dopise od 17. prosinca 2010. i 11. ožujka 2011. radi daljnjeg postupanja povodom presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385), na koje je Komisija odgovorila dopisima od 24. veljače i 18. travnja 2011.
- 19 Tužitelj i Komisija održali su zajedničke sastanke 14. veljače i 16. ožujka 2011.
- 20 U odgovoru na tužiteljev dopis od 25. ožujka 2011. Komisija je 6. travnja 2011. pozvala tužitelja da svoje stajalište dostavi novom punomoćniku u roku od dva tjedna, a da njoj dostavi svoje eventualne dodatne primjedbe u roku od tri tjedna. Tužitelj je očitovanje o novom postupku davanja odobrenja dostavio novom punomoćniku dopisom od 20. travnja 2011., a Komisiji dopisom od 27. travnja 2011.
- 21 U svojem izvještaju novi je punomoćnik zaključio da je Wendel bio prikladan stjecatelj u vrijeme operacije iz 2004.
- 22 Odlukom C (2011) 3503 od 13. svibnja 2011. (u daljnjem tekstu: pobijana odluka), dostavljenom tužitelju 27. lipnja 2011., Komisija je primjenom odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. donijela novu odluku kojom se Wendelu, retroaktivno od 30. srpnja 2004., odobrava svojstvo kupca imovine Editisa koja je predmet prijenosa.

23 Presudom od 6. studenoga 2012. Komisija i Lagardère/Éditions Odile Jacob (C-553/10 P i C-554/10 P, u daljnjem tekstu: presuda C-553/10 P i C-554/10 P, Zb., EU:C:2012:682), Sud je odbio žalbe koje su Komisija i Lagardère podnijeli protiv presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385). Presudom od istog dana, Éditions Odile Jacob/Komisija (C-551/10 P, u daljnjem tekstu: presuda C-551/10 P, Zb., EU:C:2012:681), Sud je odbio žalbu koju je tužitelj podnio protiv presude T-279/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:384).

Postupak i zahtjevi stranaka

- 24 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 5. rujna 2011. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak.
- 25 Zasebnim aktom, podnesenim tajništvu Općeg suda istog dana, tužitelj je podnio zahtjev za privremenu pravnu zaštitu. Rješenjem od 24. studenoga 2011., Éditions Odile Jacob/Komisija (T-471/11 R, EU:T:2011:695), predsjednik Općeg suda odbio je taj zahtjev za privremenu pravnu zaštitu zbog izostanka hitnosti te je odlučio da će se o troškovima odlučiti naknadno.
- 26 Zasebnim aktom, podnesenim tajništvu Općeg suda istog dana, tužitelj je podnio zahtjev za ubrzani postupak na temelju članka 76.a Poslovnika Općeg suda. Odlukom od 14. listopada 2011. Opći sud (osmo vijeće) odbio je taj zahtjev.
- 27 Aktima podnesenima 17. i 24. studenoga 2011. Lagardère i Wendel zatražili su intervenciju u sporu u potporu zahtjevu Komisije, u skladu s člankom 115. Poslovnika. Rješenjima predsjednika osmog vijeća Općeg suda od 3. prosinca 2012. Lagardèreu i Wendelu odobrena je intervencija u postupak u potporu zahtjevu Komisije.
- 28 Rješenjem predsjednika osmog vijeća Općeg suda od 22. prosinca 2011. postupak u ovom predmetu prekinut je do donošenja presuda kojima se završava postupak u predmetima C-551/10 P, C-553/10 P i C-554/10 P. Postupak je nastavljen 6. studenoga 2012.
- 29 Nakon djelomične obnove Općeg suda, ovom predmetu dodijeljen je novi sudac izvjestitelj iz drugog vijeća.
- 30 Na temelju izvještaja suca izvjestitelja, Opći sud (drugo vijeće) odlučio je otvoriti usmeni dio postupka i u okviru mjera upravljanja postupkom predviđenih u članku 64. Poslovnika pozvati Komisiju da odgovori na jedno pitanje. Komisija se odazvala na taj zahtjev u određenom roku.
- 31 Opći sud je na raspravi od 6. svibnja 2014. saslušao izlaganja stranaka i njihove odgovore na pitanja.
- 32 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:
- poništi pobijanu odluku;
 - naloži Komisiji i intervenijentima snošenje troškova.
- 33 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:
- odbije tužbu;
 - naloži tužitelju snošenje troškova, uključujući troškove postupka privremene pravne zaštite.
- 34 Lagardère i Wendel od Općeg suda zahtijevaju da:
- odbije tužbu;

— naloži tužitelju snošenje svih troškova u vezi sa svojom intervencijom.

Pravo

Dopuštenost

- 35 Lagardère i Wendel smatraju da je tužba nedopuštena zato što tužitelj nema pravni interes s obzirom na to da ni u slučaju poništenja pobijane odluke on ne bi raspolagao sredstvima za stjecanje imovine koju je posjedovao Editis i zato što u slučaju podnošenja tužbe za naknadu štete on ne bi mogao tražiti naknadu štete veću od one koja je uzrokovana nezakonitošću prve odluke o odobrenju.
- 36 Uvodno treba navesti da iako je Komisija na raspravi izrazila sumnje o tužiteljevom pravnom interesu, ona nije ni u svojim podnescima ni na raspravi zahtijevala da se tužba odbaci kao nedopuštena, nego se ograničila na zahtjev da se ona odbije kao neosnovana. Međutim, sukladno članku 40. stavku 4. Statuta Suda Europske unije, primjenjivog na postupak pred Općim sudom na temelju članka 53. stavka 1. navedenog statuta, prijedlog za uključenje u postupak ograničen je na potporu tužbenom zahtjevu jedne od stranaka. Osim toga, sukladno članku 116. stavku 3. Poslovnika, intervenijent prihvaća postupak u stanju u kojem se nalazi u trenutku svoje intervencije.
- 37 Stoga Lagardère i Wendel ne mogu kao intervenijenti u ovom postupku isticati prigovor nedopuštenosti tužbe, a Opći sud stoga ne mora ispitati razloge koje oni ističu (presuda od 24. ožujka 1993., CIRFS i dr./Komisija, C-313/90, Zb., EU:C:1993:111, t. 20. do 22., presuda od 27. studenoga 1997., Kaysersberg/Komisija, T-290/94, Zb., EU:T:1997:186, t. 76. i presuda od 13. travnja 2011., Njemačka/Komisija, T-576/08, Zb., EU:T:2011:166, t. 38. i 39.). Stoga treba odbiti prigovor nedopuštenosti koji su istaknuli Lagardère i Wendel.
- 38 Međutim, budući da izostanak pravnog interesa predstavlja apsolutnu zapreku za vođenje postupka na koju se sudac mora pozvati po službenoj dužnosti (rješenje od 7. listopada 1987., d. M./Vijeće i GSO, 108/86, Zb., EU:C:1987:426, t. 10. i presuda od 14. travnja 2005., Sniace/Komisija, T-141/03, Zb., EU:T:2005:129, t. 22.), Opći sud mora po službenoj dužnosti pristupiti ispitivanju prigovora koji su istaknuli intervenijenti (presuda CIRFS i dr./Komisija, t. 37. *supra*, EU:C:1993:111, t. 23. i presuda od 11. srpnja 1990., Neotype Techmashexport/Komisija i Vijeće, C-305/86 i C-160/87, Zb., EU:C:1990:295, t. 23.).
- 39 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, pravni interes predstavlja prvi i osnovni uvjet kod pokretanja sudskog postupka. Pravni interes tužitelja znači da samo poništenje pobijanog akta može imati takve pravne posljedice da ishod postupka bude koristan za stranku koja ga je pokrenula te da ona trenutačnim i postojećim interesom opravdava poništenje pobijanog akta (vidjeti presudu od 19. lipnja 2009., Socratec/Komisija, T-269/03, EU:T:2009:211, t. 36. i navedenu sudsku praksu). U slučaju postojanja sumnji ili prigovora, na tužitelju je da iznese dokaz o svojem pravnom interesu (rješenje od 31. srpnja 1989., S./Komisija, 206/89 R, Zb., EU:C:1989:333, t. 8. i presuda Sniace/Komisija, t. 38. *supra*, EU:T:2005:129, t. 31.). Tužitelj mora osobito dokazati postojanje osobnog interesa za ishođenje poništenja pobijanog akta. Pritom se mora raditi o trenutačnom i postojećem interesu koji se ocjenjuje na dan podnošenja tužbe (vidjeti rješenje od 29. travnja 1999., Unione provinciale degli agricoltori di Firenze i dr./Komisija, T-78/98, Zb., EU:T:1999:87, t. 30. i navedenu sudsku praksu, presudu od 20. rujna 2007., Salvat père & fils i dr./Komisija, T-136/05, Zb., EU:T:2007:295, t. 34.). Ako se interes, na koji se tužitelj poziva, odnosi na buduću pravnu situaciju, on mora dokazati da je opasnost za tu situaciju *a priori* izvjesna. Stoga se tužitelj ne može pozivati na buduće i neizvjesne situacije kako bi opravdao postojanje svojeg interesa za traženje poništenja pobijanog akta (presuda od 17. rujna 1992., NBV i NVB/Komisija, T-138/89, Zb., EU:T:1992:95, t. 33. i presuda Sniace/Komisija, t. 38. *supra*, EU:T:2005:129, t. 26.).

- 40 Prema sudskoj praksi, ne može se osporiti da se adresata presude suda Europske unije, kojom se poništava akt institucije, izravno tiče način na koji institucija izvršava tu presudu i da su oni stoga ovlašteni zahtijevati od suca Unije utvrđenje o eventualnom propustu institucije da ispuni svoje obveze na temelju primjenjivih odredaba (vidjeti u tom smislu presude od 25. studenoga 1976., Küster/Parlament, 30/76, Zb., EU:C:1976:165, t. 8. i 9. te od 14. veljače 1990., Hochbaum/Komisija, T-38/89, Zb., EU:T:1990:14, t. 9.). Shodno tomu, adresati presude suda Unije kojom je poništen akt institucije imaju pravni interes u okviru spora radi izvršenja te presude od strane predmetne institucije, čak i kad je pobijani akt iscrpio svoje učinke (presuda od 28. veljače 1989., van der Stijl i Cullington/Komisija, 341/85, 251/86, 258/86, 259/86, 262/86, 266/86, 222/87 i 232/87, Zb., EU:C:1989:93, t. 15. do 18.). U ovom slučaju, sama okolnost na koju su se pozvali intervenijenti, prema kojoj tužitelj ne raspolaže, čak ni u slučaju poništenja pobijane odluke, nikakvim sredstvima za stjecanje imovine koju je posjedovao Editis, ne može stoga dovesti u pitanje to načelo. Nadalje, mora se podsjetiti da iako je mogućnost predlaganja Komisiji kupca predmetne imovine isključivo na Lagardèreu, tužitelj, koji je 2004. godine bio na popisu pet potencijalnih stjecatelja koji ispunjavaju kriterije odabira utvrđene u obvezama, načelno bi mogao, u slučaju poništenja pobijane odluke zbog razloga koji bi učinio nužnim odabir kupca različitog od Wendela, biti predložen kao kupac od strane Lagardèrea i odobren od strane Komisije.
- 41 S obzirom na to da donošenje pobijane odluke predstavlja način na koji je Komisija namjeravala izvršiti presudu T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385), tužitelj ima pravni interes osporavati pobijanu odluku zbog samog svojeg svojstva stranke u predmetu koji je doveo do te presude.
- 42 Nadalje, pobijana odluka ima isti cilj kao i prva odluka o odobrenju koju je Opći sud poništio presudom T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) i koju ona zamjenjuje. Na tužitelja utječe pobijana odluka isto kao što je na njega utjecala prva odluka o odobrenju. Međutim, ni Opći sud u ovom predmetu niti Sud koji je odlučivao o žalbi podnesenoj protiv presude Općeg suda nije utvrdio nedostatak tužiteljevog pravnog interesa protiv prve odluke o odobrenju koju je Opći sud poništio.
- 43 Podredno, valja podsjetiti da poduzetnik ima interes za poništenje odluke kojom se pod određenim uvjetima odobrava koncentracija koja je ostvarena između dva njegova konkurenta i koja može utjecati na njegovu gospodarsku situaciju (presuda od 4. srpnja 2006., easyJet/Komisija, T-177/04, Zb., EU:T:2006:187, t. 41.). Analogno, poduzetnik, koji je na ograničenom popisu pet potencijalnih stjecatelja imovine koja se mora prenijeti u okviru koncentracije, opravdava interes za poništenje odluke Komisije kojom se daje odobrenje jednom drugom od tih pet poduzetnika jer takva odluka nužno može utjecati na njegovu gospodarsku situaciju, neovisno o pitanju bi li on u slučaju poništenja pobijane odluke mogao dobiti odobrenje za kupnju predmetne imovine.
- 44 Nadalje, tužitelj ima interes zahtijevati poništenje akta koji izravno na njega utječe radi ishoda utvrđenja od strane suca Unije da je u odnosu na njega počinjena nezakonitost jer takvo utvrđenje može služiti kao osnova za moguću tužbu za naknadu štete radi prikladnog popravljivanja štete uzrokovane pobijanim aktom (presude od 31. ožujka 1998., Francuska i dr./Komisija, C-68/94 i C-30/95, Zb., EU:C:1998:148, t. 74. i od 18. ožujka 2009., Shanghai Excell M&E Enterprise i Shanghai Adeptech Precision/Vijeće, T-299/05, Zb., EU:T:2009:72, t. 53. do 55.).
- 45 Iz svega prethodnog navedenoga proizlazi da tužitelj ima pravni interes za osporavanje pobijane odluke.

Meritum

- 46 Tužitelj ističe šest tužbenih razloga u prilog tužbi. Prvo, on smatra da je Komisija povrijedila članak 266. UFEU-a i načelo neretroaktivnosti. Drugo, smatra da pobijana odluka nije pravno utemeljena. Treće, prigovara Komisiji da je počinila pogreške koje se tiču prava i očite pogreške u ocjeni jer je uzela u obzir podatke nakon 30. srpnja 2004. i jer ih je selektivno koristila. Četvrto,

smatra da je Komisija počinila pogreške koje se tiču prava i očite pogreške u ocjeni Wendelove kandidature. Peto, tužitelj ističe tužbeni razlog zlouporabe ovlasti. Naposljetku, šesto, on drži da je pobijana odluka nedostatno obrazložena.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 266. UFEU-a i načela neretroaktivnosti

- 47 Prvo, tužitelj drži da je Komisija povrijedila odredbe članka 266. UFEU-a jer je donijela pobijanu odluku a da nije uklonila sve nezakonite učinke prve odluke o odobrenju, iako ju je Opći sud poništio zbog materijalne protupravnosti, a ne zbog postupovne protupravnosti. Drugo, smatra da je donošenjem pobijane odluke Komisija povrijedila načelo neretroaktivnosti.
- 48 Komisija i intervenijenti odbijaju tužiteljeve argumente. Nadalje, Lagardère smatra da je prvi tužbeni razlog nedopušten jer krši načelo *non concedit venire contra factum proprium*.

– Dopuštenost prvog tužbenog razloga

- 49 Lagardère smatra da je tužbeni razlog nedopušten jer je u predmetu povodom kojeg je donesena presuda C-553/10 P i C-554/10 P, t. 23. *supra* (EU:C:2012:682) tužitelj istaknuo da izostanak neovisnosti prvog punomoćnika predstavlja pogrešku postupovne, a ne materijalne zakonitosti, suprotno onomu što sada tvrdi pred Općim sudom.
- 50 Prije svega valja podsjetiti da nijedna odredba Statuta Suda ni Pravilnika ne zabranjuje stranci da tužbeni razlog pravno kvalificira različito od moguće kvalifikacije u drugom sporu. Doista, prema sudskoj praksi, pravo na tužbu pred Općim sudom kojim raspolaže fizička ili pravna osoba na temelju članka 263. stavka 4. UFEU-a ne može se ograničiti u nedostatku pravne osnove izričito propisane u tu svrhu a da se ne povrijede temeljna načela zakonitosti i poštovanja prava na obranu kao i pravo na učinkoviti pravni lijek i pristup nepristranom sudu, zajamčena člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (presuda od 1. srpnja 2010., Knauf Gips/Komisija, C-407/08 P, Zb., EU:C:2010:389, t. 89. do 91.).
- 51 Važno je osim toga podsjetiti da kad stranke određuju predmet spora koji sudac ne smije izmijeniti, na potonjem je da tumači tužbene razloge prema njihovom sadržaju umjesto prema njihovoj kvalifikaciji i da shodno tomu pristupi kvalifikaciji tužbenih razloga i argumenata u tužbi (vidjeti u tom smislu presude od 15. prosinca 1961., Fives Lille Cail i dr./Haute Autorité, 19/60, 21/60, 2/61 i 3/61, Zb., EU:C:1961:30, od 20. rujna 2007., Fachvereinigung Mineralfaserindustrie/Komisija, T-375/03, EU:T:2007:293, t. 65. do 66. i od 10. veljače 2009., Deutsche Post i DHL International/Komisija, T-388/03, Zb., EU:T:2009:30, t. 54.).
- 52 Naposljetku, u svakom se slučaju načelo *non concedit venire contra factum proprium*, na koje se Lagardère poziva, u pravu Unije odnosi samo na nemogućnost stranke da pred žalbenim sucem osporava činjenični ili postupovni element koji je priznat pred prvostupanjskim sucem i postoji u zapisniku s rasprave održane pred tim sucem (rješenja od 25. listopada 2007., Nijs/Revizorski sud, C-495/06 P, Zb. SS, EU:C:2007:644, t. 52. do 56. i od 24. lipnja 2010., Kronoply/Komisija, C-117/09 P, EU:C:2010:370, t. 44.).
- 53 Posljedično, bez potrebe za odlučivanjem o dopuštenosti prigovora nedopuštenosti koji ističe Lagardère, treba zaključiti da je prvi tužbeni razlog dopušten.

– Povreda odredaba članka 266. UFEU-a

- 54 Tužitelj prigovara Komisiji da je povrijedila odredbe članka 266. UFEU-a jer je donijela pobijanu odluku a da nije otklonila sve nezakonite učinke prve odluke o odobrenju.

- 55 Sukladno članku 266. podstavku 1. UFEU-a institucija čiji je akt proglašen ništavim dužna je poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Suda. Te odredbe predviđaju podjelu nadležnosti između sudske i upravne vlasti, podjelu prema kojoj je na instituciji čiji je akt proglašen ništavim da utvrdi mjere potrebne za izvršenje presude o poništenju (rješenje od 13. studenoga 1963., Erba i Reynier/Komisija, 98/63 R i 99/63 R, Zb., EU:C:1963:46, presude od 8. listopada 1992., Meskens/Parlament, T-84/91, Zb., EU:T:1992:103, t. 73. i od 17. travnja 2007., C i F/Komisija, F-44/06 i F-94/06, Zb. SS, EU:F:2007:66, t. 33.).
- 56 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, presude o poništenju koje su donijeli sudovi Unije imaju snagu pravomoćno presuđene stvari čim postanu konačne. To obuhvaća ne samo izreku presude o poništenju nego i razloge koji predstavljaju nužnu potporu izreci te su stoga neodvojivi od nje (presude od 26. travnja 1988., Asteris i dr./Komisija, 97/86, 99/86, 193/86 i 215/86, Zb., EU:C:1988:199, t. 27. do 30., od 3. listopada 2000., Industrie des poudres sphériques/Vijeće, C-458/98 P, Zb., EU:C:2000:531, t. 81. i od 1. srpnja 2009., ThyssenKrupp Stainless/Komisija, T-24/07, Zb., EU:T:2009:236, t. 113. i 140.). Presuda o poništenju podrazumijeva stoga da tvorac poništenog akta donese novi akt uvažavajući ne samo izreku presude nego i razloge koji su doveli do nje i koji za nju predstavljaju nužnu osnovu, pazeći pritom da taj novi akt ne bude zahvaćen istim nepravilnostima kao što su one utvrđene u presudi o poništenju (vidjeti u tom smislu presudu od 6. ožujka 2003., Interporc/Komisija, C-41/00 P, Zb., EU:C:2003:125, t. 29. i 30.).
- 57 Međutim, pravomoćnost presude proteže se na činjenična i pravna pitanja koja su stvarno ili nužno bila predmet ocjene (presuda od 19. veljače 1991., Italija/Komisija, C-281/89, Zb., EU:C:1991:59, t. 14.). Osim toga, *obiter dictum* u presudi o poništenju nema snagu pravomoćno presuđene stvari (vidjeti u tom smislu presudu od 29. ožujka 2011., ThyssenKrupp Nirosta/Komisija, C-352/09 P, Zb., EU:C:2011:191, t. 132.). Na taj način članak 266. UFEU-a obvezuje instituciju koja donosi poništeni akt samo u granicama onoga što je potrebno za osiguranje izvršenja presude o poništenju (presuda Interporc/Komisija, t. 56. *supra*, EU:C:2003:125, t. 30.).
- 58 Postupak nadomještanja poništenog akta mora se nastaviti točno od trenutka u kojem je nastupila nezakonitost (vidjeti u tom smislu presudu od 3. srpnja 1986., Vijeće/Parlament, 34/86, Zb., EU:C:1986:291, t. 47.), pri čemu poništenje akta ne utječe nužno na pripremne akte (presuda od 13. studenoga 1990., Fédesa i dr., C-331/88, Zb., EU:C:1990:391, t. 34.). Poništenje akta kojim se okončava upravni postupak koji obuhvaća različite stadije ne dovodi nužno do poništenja cjelokupnog postupka koji je prethodio donošenju pobijane odluke neovisno o razlozima, osnovi ili postupku presude o poništenju (vidjeti presudu od 15. listopada 1998., Industrie des poudres sphériques/Vijeće, T-2/95, Zb., EU:T:1998:242, t. 91. i navedenu sudsku praksu). Tvorac akta mora stoga uzeti u obzir okolnosti na datum na koji je donio poništeni akt radi donošenja zamjenskog akta (vidjeti u tom smislu presudu od 2. svibnja 2006., O2 (Germany)/Komisija, T-328/03, Zb., EU:T:2006:116, t. 47. i 48.). On bi se međutim mogao u novoj odluci pozvati na razloge različite od onih na kojima je utemeljio svoju prvu odluku (vidjeti u tom smislu presudu Interporc/Komisija, t. 56. *supra*, EU:C:2003:125, t. 28. do 32.). Nadalje, on ne mora ponovno odlučiti o aspektima prvotne odluke koji nisu dovedeni u pitanje presudom o poništenju (vidjeti u tom smislu presudu od 27. studenoga 1997., Tremblay i dr./Komisija, T-224/95, Zb., EU:T:1997:187, t. 53. i 72.).
- 59 Osim toga, treba podsjetiti da mogućnost da institucija ne započne ponovno cijeli postupak koji je prethodio donošenju pobijanog akta nije podvrgnuta uvjetu da taj akt bude poništen zbog postupovnih pogrešaka (vidjeti u tom smislu presude Industrie des poudres sphériques/Vijeće, t. 58. *supra*, EU:T:1998:242, t. 91. i od 9. srpnja 2008., Alitalia/Komisija, T-301/01, Zb., EU:T:2008:262, t. 103.).
- 60 S obzirom na prethodna razmatranja treba provjeriti je li Komisija u pobijanoj odluci donijela mjere radi izvršenja presude T-452/02, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) i u tom okviru posebno ispitati, kao što to tužitelj navodi, obvezuje li obrazloženje te presude Komisiju da opozove odluku o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. te obvezuje li to obrazloženje na ponovno pokretanje postupka od 9. veljače 2004. kao datuma na koji je Lagardère imenovao prvog punomoćnika.

- 61 Treba prije svega ispitati izreku i obrazloženje presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385), koja definitivno ima snagu pravomoćno presuđene stvari jer je Sud odbio žalbe podnesene protiv nje (presuda od 28. veljače 2002., Cascades/Komisija, T-308/94, Zb., EU:T:2002:47, t. 70.). Mora se istaknuti da je Opći sud poništio prvu odluku o odobrenju prihvaćajući drugi tužiteljev tužbeni razlog, koji se temelji na tome da je navedena odluka donesena s obzirom na izvještaj koji je sastavio punomoćnik koji nije neovisan o Editisu (presuda T-452/04, t. 15. *supra*, EU:T:2010:385, t. 65.). Nasuprot tomu, Opći sud nije odlučio o drugim tužbenim razlozima koje je tužitelj bio istaknuo.
- 62 U svojim argumentima u vezi s drugim tužbenim razlogom tužitelj je posebno naveo da je samo postojanje sumnje u odnosu na neovisnost punomoćnika dostatno da dovede do ništetnosti postupka u vezi s prenesenom imovinom, a time i do ništavosti prve odluke o odobrenju jer je punomoćnikov izvještaj o ocjeni kandidature kupca predstavljao temeljni i odlučni element Komisijine odluke o davanju odobrenja zainteresiranoj osobi (presuda T-452/04, t. 15. *supra*, EU:T:2010:385, t. 71. i 72.). Opći sud je prihvatio taj tužbeni razlog smatrajući, s jedne strane, da je izvještaj o procjeni kandidature Wendela izradio punomoćnik koji nije ispunjavao uvjet neovisnosti u odnosu na Editis, koji je potreban na temelju stavka 15. obveza Lagardèrea (presuda T-452/04, t. 15. *supra*, EU:T:2010:385, t. 107.) i, s druge strane, da je ta nezakonitost bila takve naravi da je iskrivila sadržaj prve odluke o odobrenju jer je izvještaj punomoćnika izvršio odlučni utjecaj na potonju (presuda T-452/04, t. 15. *supra*, EU:T:2010:385, t. 110. do 118.). Opći sud je tako samo odlučio o pitanju neovisnosti prvog punomoćnika i učinaka nedostatka njegove neovisnosti na izvještaj o ocjeni Wendelove kandidature te o utjecaju te pogreške na prvu odluku o odobrenju.
- 63 Iako je Opći sud, kao što to tužitelj ističe, također naveo u točki 100. presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) da je „obavljanje od strane B.-a [zastupnik prvog punomoćnika] dužnosti člana uprave društva imatelja cijele imovine Editisa bilo takvo da je utjecalo na neovisnost koju je dotična zainteresirana osoba morala dokazati kod sastavljanja preporuka za mjere reorganizacije i izvještaja kojim se Komisija obavještava o tim preporukama“, ta tvrdnja ne predstavlja bitnu osnovu izreke presude i shodno tomu nema snagu pravomoćno presuđene stvari (vidjeti t. 57. gore). Naime, mora se zaključiti da zakonitost preporuka o mjerama reorganizacije koje je sastavio navedeni punomoćnik nije bila predmet spora povodom kojeg je donesena predmetna presuda kao ni svi akti koje je donio punomoćnik, osim izvještaja o ocjeni Wendelove kandidature. S obzirom na argumente koje je tužitelj iznio u tom predmetu, Opći sud se trebao ograničiti na ocjenu neovisnosti prvog punomoćnika i učinaka eventualne povrede njegove neovisnosti na prvu odluku o odobrenju koja je jedina osporavana tužbom.
- 64 Nadalje, valja istaknuti da iako je, kao što to tužitelj navodi, u presudi C-553/10 P i C-554/10 P, t. 23. *supra* (EU:C:2012:682) navedeno da je neovisnost punomoćnika „element obveza koje je Lagardère preuzeo i koje se moraju u potpunosti poštovati“, da je „ta neovisnost utvrđena *ex ante* i pokriva sve aktivnosti punomoćnika“ (presuda C-553/10 P i C-554/10 P, t. 23. *supra*, EU:C:2012:682, t. 42.), da je obavljanje od strane B.-a dužnosti člana uprave Investime 10 SAS, koji je postao Editis, bilo takvo da je utjecalo na njegovu neovisnost i da „takva situacija ne dopušta osiguranje potpuno neovisnog izvršavanja odgovornosti neovisnog punomoćnika iz članka 15. Lagardèreovih obveza“ (presuda C-553/10 P i C-554/10 P, t. 23. *supra*, EU:C:2012:682, t. 44.), Sud međutim ni u kojem trenutku nije odlučio o opsegu akata koje je donio punomoćnik, osim o ocjeni Wendelove kandidature, prije njezina odobrenja.
- 65 Shodno tomu, na Komisiji je bila obveza da u svrhu izvršenja presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) odobri novog punomoćnika zaduženog za izradu novog izvještaja o ocjeni Wendelove kandidature, uzimajući u obzir okolnosti na datum na koji je Lagardère zahtijevao od Komisije da odobri Wendela kao stjecatelja te imovine, to jest 4. lipnja 2004., a zatim da donese odluku o odobrenju ili odbijanju Wendelovog odobrenja na osnovi tog novog izvještaja.

- 66 Međutim, iz spisa proizlazi da je radi izvršenja presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) Komisija pristupila 11. siječnja 2011. davanju odobrenja novom punomoćniku, kojeg je predložio Lagardère, koji je potonjem 12. svibnja 2011. dostavio svoj izvještaj o ocjeni Wendelove kandidature, u kojem je ispitao, s jedne strane, situaciju u trenutku u kojem je Lagardère podnio zahtjev Komisiji za odobrenje Wendela kao stjecatelja te imovine (to jest 4. lipnja 2004.) i, s druge strane, promjenu imovine prenesene tijekom naknadnog razdoblja razlikujući ono tijekom kojeg je imovinu posjedovao Wendel (srpanj 2004. – svibanj 2008.) i ono tijekom kojeg je bila u posjedu Planete (od svibnja 2008.). Komisija je zatim 13. svibnja 2011. donijela pobijanu odluku kojom se Wendelu retroaktivno od 30. srpnja 2004. odobrava svojstvo kupca imovine Editisa koja je predmet prijenosa. U toj je odluci Komisija ocijenila situaciju na dan 4. lipnja 2004. – datum prvog zahtjeva za odobrenje koji je podnio Lagardère te je potkrijepila svoje zaključke analizom situacije nastale nakon tog datuma.
- 67 Donoseći te mjere, Komisija se uskladila s pravomoćnom presudom Općeg suda. Nijedan od argumenata koje je iznio tužitelj ne omogućava dovođenje u pitanje tog zaključka.
- 68 Tužitelj prije svega prigovara Komisiji da nije otklonila učinke nezakonitosti prve odluke o odobrenju. On smatra, naime, da je određivanje neovisnog punomoćnika predstavljalo jednu od obveza Lagardèrea na temelju koje je donesena odluka o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. i koja je neodvojiva od cjelokupne te odluke. Prema mišljenju tužitelja, Komisija je dakle bila dužna donijeti odluku o opozivu odobrenja koncentracije popraćenu, prema potrebi, novčanom kaznom na temelju odredaba članka 8. stavka 5. i članka 14. stavka 2. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 4064/89 od 21. prosinca 1989. o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL 1990., L 257, str. 13.) [neslužbeni prijevod]. Osim toga, tužitelj prigovara da Komisija nije mogla ozbiljno uzeti u razmatranje izvještaj novog punomoćnika koji joj je bio podnesen samo dan prije donošenja pobijane odluke te da je obvezala tog novog punomoćnika da sastavi izvještaj koji je nepotpun i pohvalne naravi.
- 69 Kao prvo, treba istaknuti da je poništenje prve odluke o odobrenju samo po sebi bilo bez utjecaja na zakonitost odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. jer je uslijed tog poništenja navedena odluka bila privremeno neprimjenjiva sve dok Komisija nije zauzela stajalište o posljedicama tog poništenja, osobito o mogućem odobrenju novoga kupca. Suprotno onomu što ističu Komisija i intervenijenti, okolnost da su Opći sud i Sud presudama donesenima istog dana kao i one kojima je poništena prva odluka o odobrenju odbili tužbu podnesenu protiv odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. nije utjecala na pitanje je li Komisija bila dužna opozvati ovu potonju.
- 70 Kao drugo, tužitelj ističe da je Komisija bila dužna donijeti odluku o opozivu odobrenja koncentracije popraćenu novčanom kaznom.
- 71 Prethodno, a da nije potrebno odlučivati o njihovoj dopuštenosti, treba odbaciti argumente intervenijenata prema kojima tužitelj može samo u slučaju tužbe zbog propusta osporavati Komisijin propust da donese mjere različite od pobijane odluke. Naime, članak 266. UFEU-a ne uspostavlja poseban pravni put za jamčenje postupanja sukladno presudama sudova Unije. Ako pojedinac smatra da akt donesen radi nadomještanja poništenog akta nije u skladu s obrazloženjem i izrekom ovog potonjeg, može podnijeti novu tužbu za poništenje na temelju članka 263. UFEU-a. Nasuprot tomu, tužba zbog propusta predviđena člankom 265. UFEU-a predstavlja prikladan put za utvrđenje nezakonitog propuštanja institucije da donese mjere kako bi postupila po presudi (presuda od 19. veljače 2004., SIC/Komisija, T-297/01 i T-298/01, Zb., EU:T:2004:48, t. 32.) ili za utvrđenje je li uz nadomještanje poništenog akta institucija također bila dužna donijeti druge mjere u vezi s drugim aktima koji nisu bili osporeni u okviru prvotne tužbe za poništenje (presude Asteris i dr./Komisija, t. 56. *supra*, EU:C:1988:199, t. 22. do 24. i od 18. rujna 1996., Asia Motor France i dr./Komisija, T-387/94, Zb., EU:T:1996:120, t. 40.). U ovom slučaju, tužitelju je dopušteno Općem sudu podnijeti tužbu za poništenje jer je on osporio upravo način na koji je Komisija izvršila presudu Općeg suda. Iako je tužitelj prigovorio Komisiji da nije donijela druge odluke i da to osporavanje može biti dio

postupka zbog propusta, takva okolnost ne utječe na dopuštenost ovog prigovora u mjeri u kojoj se tužitelj radi kritiziranja zakonitosti pobijane odluke oslanja na argumente utemeljene na tome da je Komisija morala donijeti druge mjere umjesto te odluke.

- 72 Mora se osim toga istaknuti, kao što su to stranke priznale na raspravi, da je Uredba br. 4064/89 bila još uvijek primjenjiva u vrijeme donošenja pobijane odluke, u skladu s odredbama članka 26. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 24, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 5., str. 73.), prema kojima se „[U]redba (EEZ) br. 4064/89 i dalje [...] primjenjuje na koncentracije, koje su bile predmet sporazuma ili objave ili u kojima je stečena kontrola u smislu članka 4. stavka 1. te Uredbe prije početka primjene ove Uredbe“.
- 73 Treba nadalje podsjetiti da, suprotno onomu što tužitelj ističe, Uredba br. 4064/89 i Obavijest Komisije o prihvatljivim mjerama sukladno Uredbi br. 4064/89 i Uredbi Komisije (EZ) br. 447/98 (SL 2001., C 68, str. 3, u daljnjem tekstu: Obavijest o mjerama) razlikuju uvjete i obveze određene poduzetnicima u okviru postupka uvjetnog odobravanja koncentracije. Tako članak 8. stavak 2. podstavak 2. Uredbe br. 4064/89 predviđa da Komisija „može svojoj odluci priložiti uvjete i obveze, kako bi osigurala da odgovarajući poduzetnici ispunjavaju obveze koje su preuzeli prema Komisiji radi izmjene prvotnog plana koncentracije“ [neslužbeni prijevod]. Konkretnije, u skladu s točkom 12. Obavijesti o mjerama „zahtjev ostvarivanja svake mjere koja dovodi do strukturne promjene tržišta jest uvjet, na primjer prijenos djelatnosti“ [neslužbeni prijevod], dok su „stadiji potrebni za ostvarivanje tog rezultata načelno obveze određene strankama, na primjer određivanje neopozivog punomoćnika za prodaju djelatnosti“ [neslužbeni prijevod].
- 74 Primjenjujući te odredbe Komisija je u odluci o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. navela da „odluka o proglašenju prijavljene operacije spojivom sa zajedničkim tržištem podliježe uvjetu da podnositelj prijave u potpunosti poštuje obveze prijenosa utvrđene u točkama 1. do 3. i 10. Priloga II.“ [neslužbeni prijevod] i da je „podnositelju prijave određeno u obliku obveze potpuno poštovanje drugih obveza utvrđenih u Prilogu II.“ [neslužbeni prijevod] (točka 1010.).
- 75 Ta razlika između uvjeta i obveza važna je jer njihovo kršenje ne dovodi do istih posljedica.
- 76 Tako članak 8. stavak 5. točka (b) Uredbe br. 4064/89 izričito navodi da Komisija može ukinuti odluku ako predmetni poduzetnici prekrše obvezu priloženu uz odluku. Štoviše, sukladno članku 14. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 4064/89 Komisija može odrediti novčanu kaznu poduzetnicima koji prekrše obvezu određenu odlukom. Isto tako, Obavijest o mjerama (t. 12.) predviđa da „[k]ada predmetni poduzetnici prekrše obvezu, Komisija može ukinuti odluku o odobrenju donesenu na temelju članka 6. stavka 2. ili članka 8. stavka 2. Uredbe o koncentracijama, u skladu s člankom 6. stavkom 3. i člankom 8. stavkom 5. [točkom] (b)“ [neslužbeni prijevod] i da se „[u] skladu s člankom 14. stavkom 2. [točkom] (a) i člankom 15. stavkom 2. [točkom] (a) [Uredbe br. 4064/89] strankama [...] mogu odrediti i novčane kazne ili periodični penali“ [neslužbeni prijevod].
- 77 Nasuprot tomu, ako se radi o povredi uvjeta, Uredba br. 4064/89 izričito ne predviđa posebne posljedice.
- 78 Na temelju ustaljene sudske prakse proizlazi da pri tumačenju odredbe prava Unije u obzir treba uzeti ne samo njezin tekst već i kontekst u kojemu se nalazi te ciljeve propisa kojeg je dio (vidjeti presudu od 7. lipnja 2005., VEMW i dr., C-17/03, Zb., EU:C:2005:362, t. 41. i navedenu sudsku praksu te presudu od 26. listopada 2010., Njemačka/Komisija, T-236/07, Zb., EU:T:2010:451, t. 44.).
- 79 Nesporno je, s jedne strane, da uvjet koji može biti priložen odluci o odobrenju koncentracije donesenoj na temelju odredaba članka 8. stavka 2. Uredbe br. 4064/89 predstavlja strukturnu mjeru bez koje koncentracija nije mogla biti proglašena spojivom sa zajedničkim tržištem. Shodno tomu, u slučaju kršenja tog uvjeta, koncentracija se ne može smatrati spojivom sa zajedničkim tržištem. S druge

strane, na temelju članka 8. stavka 4. i članka 14. stavka 2. točke (c) iste uredbe, Komisija može odrediti svaku mjeru prikladnu za uspostavu učinkovitog tržišnog natjecanja i odrediti novčanu kaznu poduzetnicima koji ne poduzmu naložene mjere. Međutim, bilo bi u suprotnosti sa samim ciljem tih odredaba da se Komisiju liši mogućnosti korištenja time samo zato što one izričito ne spominju slučaj u kojem je jedna stranka povrijedila uvjet kojemu je bila podvrgnuta koncentracija.

- 80 Iz odredaba navedenih u prethodnoj točki proizlazi da kada jedna strana prekrši uvjet kao strukturnu mjeru bez koje koncentracija nije mogla biti odobrena, odluka kojom se operacija proglašava spojivom sa zajedničkim tržištem prestaje vrijediti. To tumačenje potvrđuje Obavijest o mjerama koja u točki 12. navodi da kada jedan uvjet nije ispunjen, „ne nastaje situacija u kojoj je koncentracija spojiva sa zajedničkim tržištem“ i da „odluka kojom se proglašava spojivost prestaje vrijediti“ [neslužbeni prijevod]. Navedena obavijest pojašnjava da „[u] takvom slučaju Komisija može u skladu s člankom 8. stavkom 4. Uredbe o koncentracijama naložiti svaku mjeru prikladnu za ponovnu uspostavu učinkovitog tržišnog natjecanja“ [neslužbeni prijevod] i da se „[n]adalje, strankama također mogu odrediti novčane kazne na temelju članka 14. stavka 2. točke (c)“ [neslužbeni prijevod].
- 81 Na sličan način, u svojoj zelenoj knjizi o reviziji Uredbe br. 4064/89 (COM/2001/0745 *final*) Komisija je navela u točki 223. da je primijenila odredbe članka 8. stavka 4. Uredbe br. 4064/89 u slučajevima u kojima su stranke odgovorne za tešku povredu uvjeta ili obveza koji su joj omogućili da odobri operaciju i da je, ako se uvjet nije poštovao, takva povreda dovela do automatske nezakonitosti operacije, dok je u slučaju kršenja obveze raspolagala mogućnošću opoziva odluke kojom se operacija odobrava.
- 82 Naposljetku, Uredba br. 139/2004, koja stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredbu br. 4064/89, na sličan način navodi u svojoj uvodnoj izjavi 31. u vezi s instrumentima kojima Komisija raspolaže radi jamčenja poštovanja obveza, da „[u] slučaju neispunjavanja nekog od uvjeta priloženih odluci, kojom se pojedina koncentracija ocjenjuje sukladnom sa zajedničkim tržištem, ne dolazi do usklađenosti koncentracije sa zajedničkim tržištem i Komisija ne odobrava koncentraciju u obliku u kojem je provedena“, da „[u] skladu s time, ako je ta koncentracija provedena, ona se ocjenjuje na jednak način kao neprijavljena koncentracija, provedena bez odobrenja“ i da „[o]sim toga, ako je Komisija već utvrdila da bi bez predmetnog uvjeta koncentracija bila nespojiva sa zajedničkim tržištem, Komisija treba imati mogućnost izravno narediti poništenje koncentracije, kako bi se ponovo uspostavilo stanje prije njezine provedbe“. Nasuprot tomu, „[a]ko obveza priložena odluci, kojom se koncentracija ocjenjuje sukladnom sa zajedničkim tržištem nije ispunjena, Komisija treba imati mogućnost ukidanja svoje odluke“ i „[o]sim toga, Komisija treba imati mogućnost nametanja odgovarajućih financijskih sankcija, ako uvjeti ili obveze nisu ispunjeni“.
- 83 Iz svega prethodno navedenoga proizlazi, a osobito iz uvodnih izjava iz točke 76. *supra*, da primjenom odredaba članka 8. stavka 5. točke (b) i članka 14. stavka 2. Uredbe br. 4064/89, u slučaju nepoštovanja obveza koja je priložena odluci kojom se koncentracija proglašava spojivom sa zajedničkim tržištem, Komisija može opozvati navedenu odluku i odrediti novčanu kaznu poduzetniku koji je prekršio navedenu obvezu, ali nije dužna donijeti takve mjere.
- 84 U ovom slučaju, iz odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. proizlazi da „odluka o proglašenju prijavljene operacije sukladnom sa zajedničkim tržištem podliježe uvjetu da podnositelj prijave u potpunosti poštuje obveze prijenosa utvrđene u točkama 1. do 3. i 10. Priloga II.“ [neslužbeni prijevod] i da je „potpuno poštovanje drugih obveza utvrđenih u Prilogu II. određeno podnositelju u obliku obveze“ (točka 1010.) [neslužbeni prijevod]. U izreci te odluke Komisija zadržava istu razliku jer članak 2. navodi da je članak 1., koji proglašava operaciju spojivom sa zajedničkim tržištem, „primjenjiv uz pridržaj cjelovitog poštovanja od strane Lagardèrea obveza navedenih u točkama 1. do 3. i 10. Priloga II.“ [neslužbeni prijevod], dok članak 3. pojašnjava da je „ovoj odluci priložena obveza da Lagardère u potpunosti poštuje druge obveze navedene u Prilogu II.“ [neslužbeni prijevod]. Međutim, imenovanje neovisnog punomoćnika bilo je predviđeno u članku 15. Priloga II. i predstavljao je

slijedom toga obvezu, a ne uvjet, suprotno onomu što tužitelj ističe. Stoga Komisija nije bila dužna ni opozvati odluku o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. ni Lagardèreu odrediti novčanu kaznu.

- 85 Tužitelj podredno navodi da radi donošenja pobijane odluke Komisija nije mogla uzeti u obzir okolnosti na datum 30. srpnja 2004. jer je nedostatak neovisnosti punomoćnika učinio nezakonitim sve radnje koje je potonji poduzeo ili koje su bile poduzete pod njegovim nadzorom.
- 86 S jedne strane, iz točke 58. *supra* proizlazi da je prema sudskoj praksi Komisija bila dužna ponovno pokrenuti postupak tek od trenutka u kojem je utvrđena nezakonitost nastala jer poništenje akta ne utječe nužno na zakonitost pripremnih akata. Doista, nesporno je da je Opći sud utvrdio nezakonitost u presudi T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385), koja se odnosila samo na izvještaj prvog punomoćnika i prvu odluku o odobrenju.
- 87 S druge strane, iz točaka 62. do 64. *supra* proizlazi da je Opći sud u predmetu povodom kojeg je donesena presuda T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) morao odlučiti samo o pitanju neovisnosti prvog punomoćnika, o učincima eventualnog nedostatka njegove neovisnosti pri izradi njegovog izvještaja o procjeni Wendelove kandidature te o prvoj odluci o odobrenju jer tužitelj nije doveo u pitanje sve akte koje je prethodno donio prvi punomoćnik.
- 88 Osim toga, intervenijenti ističu da Komisija nije mogla pristupiti povratu imovine Editisa više od osam godina nakon činjenica te da je dužna poštovati načela legitimnih očekivanja i pravne sigurnosti u odnosu na njih i Planetu.
- 89 S obzirom na to da iz svega prethodno navedenoga proizlazi da Komisija nije bila dužna pristupiti povratu imovine Editisa u svrhu izvršenja presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385), treba samo podredno provjeriti je li u suprotnosti s načelima legitimnih očekivanja i pravne sigurnosti okolnost da je Komisija opozvala odluku o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.
- 90 Treba prije svega podsjetiti da načelo zaštite legitimnih očekivanja, koje predstavlja temeljno načelo prava Unije (presuda od 5. svibnja 1981., Dürbeck, 112/80, Zb., EU:C:1981:94, t. 48.), predstavlja posljedicu načela pravne sigurnosti koje zahtijeva da pravna pravila budu jasna i precizna te nastoji jamčiti predvidljivost pravnih situacija i odnosa obuhvaćenih pravom Unije (presuda od 15. veljače 1996., Duff i dr., C-63/93, Zb., EU:C:1996:51, t. 20.).
- 91 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, načelo zaštite legitimnih očekivanja omogućava svakom gospodarskom subjektu prema kojem institucija stvara utemeljena očekivanja da se u njih pouzda (vidjeti presudu od 11. ožujka 1987., Van den Bergh en Jurgens i Van Dijk Food Products (Lopik)/EEZ, 265/85, Zb., EU:C:1987:121, t. 44. i navedenu sudsku praksu). Pravo pozivanja na legitimna očekivanja pretpostavlja postojanje triju kumulativnih uvjeta. Kao prvo, administracija Unije mora zainteresiranoj osobi dati precizna, bezuvjetna i sukladna jamstva, koja proizlaze iz ovlaštenih i pouzdanih izvora. Kao drugo, ta jamstva moraju biti takva da kod subjekta kojem su upućena stvore legitimno očekivanje. Kao treće, dana jamstva moraju biti u skladu s primjenjivim pravnim pravilima (vidjeti presudu od 30. lipnja 2005., Branco/Komisija, T-347/03, Zb., EU:T:2005:265, t. 102. i navedenu sudsku praksu; presude od 23. veljače 2006., Cementbouw Handel & Industrie/Komisija, T-282/02, Zb., EU:T:2006:64, t. 77. i od 30. lipnja 2009., CPEM/Komisija, T-444/07, Zb., EU:T:2009:227, t. 126.).
- 92 Intervenijenti nastoje preciznije utvrditi taj treći uvjet navodeći da se na načelo zaštite legitimnih očekivanja ne može pozvati samo poduzetnik koji je odgovoran za očitu povredu važećeg propisa. Sudska praksa na koju se oni pozivaju (presude od 12. prosinca 1985., Sideradria/Komisija, 67/84, Zb., EU:C:1985:506, t. 21., od 24. travnja 1996., Industrias Pesqueras Campos i dr./Komisija, T-551/93 i T-231/94 do T-234/94, Zb., EU:T:1996:54, t. 76. i od 19. ožujka 1997., Oliveira/Komisija, T-73/95, Zb., EU:T:1997:39, t. 28.) nije, međutim, relevantna u ovom slučaju jer za ocjenu ispunjenja trećeg uvjeta, koji je postavila sudska praksa navedena u prethodnoj točki, ne treba utvrditi jesu li intervenijenti

očito povrijedili važeći propis, nego je li Komisija dajući odobrenje Wendelu kao kupcu, iako je njegova kandidatura ocijenjena od strane povjerenika koji nije neovisan, povrijedila primjenjive norme, to jest obveze iz odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. Doista, sukladno sudskoj praksi, nije važno je li uprava prekršila na očit način ili ne relevantan propis. Nadalje, Komisija je sama priznala u točki 62. odgovora na tužbu da je sudska praksa načelno isključila zaštitu na temelju legitimnih očekivanja u slučaju kao što je ovaj.

- 93 U svakom slučaju, prema ustaljenoj sudskoj praksi, kad treba paziti na poštovanje zahtjeva pravne sigurnosti koji štite privatne interese, također ih treba uravnotežiti sa zahtjevom načela zakonitosti koje štiti javne interese i poticati ove potonje kada se održavanjem nepravilnosti krši načelo jednakog postupanja (vidjeti u tom smislu presude od 22. ožujka 1961., *Snupat/Haute Autorité*, 42/59 i 49/59, Zb., EU:C:1961:5, od 12. srpnja 1962., *Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken/Haute Autorité*, 14/61, Zb., EU:C:1962:28 i od 13. ožujka 2003., *José Martí Peix/Komisija*, T-125/01, Zb., EU:T:2003:7213, t. 111.).
- 94 Iz svega prethodno navedenoga proizlazi da ne bi bila u suprotnosti s načelima legitimnih očekivanja i pravne sigurnosti okolnost da je Komisija, da je to smatrala oportunističkim, opozvala odluku o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.
- 95 Naposljetku, tužitelj ističe da je Komisija prekršila članak 266. UFEU-a time što, s jedne strane, nije mogla ozbiljno uzeti u razmatranje izvještaj novog punomoćnika koji joj je bio podnesen samo dan prije donošenja pobijane odluke i, s druge strane, što je taj novi punomoćnik sastavio izvještaj koji je nepotpun i pohvalne naravi.
- 96 Kad je riječ o okolnosti da je izvještaj novog punomoćnika podnesen tek dan prije donošenja pobijane odluke, Komisija je na raspravi navela da je novi punomoćnik dostavio verziju svojeg izvještaja na engleskom jeziku tri mjeseca prije donošenja pobijane odluke, što joj je omogućilo da se u potpunosti upozna s njegovim sadržajem. U svakom slučaju, iz samih odredaba pobijane odluke proizlazi da je Komisija uredno razmotrila izvještaj novog punomoćnika.
- 97 Nadalje, iz točke 28. Komisijinih smjernica od 2. svibnja 2003. o modelima obveza prijenosa i mandata proizlazi da izvještaj o ocjeni koji je sastavio punomoćnik predstavlja samo jedan element koji je obuhvaćen ocjenom Komisije jer ona nije vezana tim mišljenjem te je i dalje dužna provesti potrebna istraživanja kako bi se uvjerila da kupac ispunjava kriterije iz odobrenja (mišljenje nezavisnog odvjetnika Mazáka u spojenim predmetima *Komisija i Lagardère/Éditions Odile Jacob*, C-553/10 P i C-554/10 P, t. 23. *supra*, EU:C:2012:173, t. 55. do 57.). Opći sud je već podsjetio da kad je riječ o članku 82. UEZ-a, Komisija ne može delegirati na treću osobu istražne i izvršne ovlasti koje su joj dodijeljene Uredbom Vijeća br. 17 od 6. veljače 1962., Prvom uredbom o provedbi članaka [81. UEZ-a] i [82. UEZ-a] (SL 1962., 13, str. 204.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 3.) (presuda od 17. rujna 2007., *Microsoft/Komisija*, T-201/04, Zb., EU:T:2007:289, t. 1264.). U ovom slučaju, iz točaka 24. i 25. pobijane odluke proizlazi da se Komisija nije oslonila samo na izvještaj novog punomoćnika nego i na brojne druge informacije, to jest Lagardèreov zahtjev za odobrenje, pisane odgovore Lagardèrea i Wendela od 21. lipnja 2004. na njezin zahtjev za pružanje informacija, Wendelove informacije izložene na sastanku između Komisije i Wendela, razmjenu mišljenja koju je imala s organizacijama koje predstavljaju osoblje Editisa kao i na Wendelove i Lagardèrove odgovore na zahtjeve za pružanje informacija iznesene u 2011. te na sastanke organizirane s potonjima u 2011. Shodno tomu, sama okolnost, čak i pod pretpostavkom da je utvrđena, da je izvještaj novog punomoćnika Komisija zaprimila tek dan prije donošenja pobijane odluke, ne može obezvrijediti tu odluku.
- 98 Što se tiče navoda prema kojem je novi punomoćnik sastavio izvještaj koji je nepotpun i pohvalne naravi, samo s ciljem ispravljanja pogreške koju je počinila Komisija, tužitelj ne iznosi nijedan drugi dokaz sebi u prilog, osim navođenja dijela navedenog izvještaja koji se odnosi na ispitivanje opsega imovine uključene u transakciju provedenu 2004. između Lagardèrea i Wendela u odnosu na onu

predviđenu u obvezama. Međutim, u tom dijelu izvještaja, iako je punomoćnik naveo da mu njegovo ispitivanje nije omogućilo provjeru je li prijenos djelatnosti određenih pravnih subjekata izvršen sukladno navedenim obvezama, on je ipak pojasnio da su „u svakom slučaju sve transakcije između poduzetnika bile podvrgnute obvezama očuvanja prenesene djelatnosti, kao što je to navedeno u obvezama, pod nadzorom tadašnjeg punomoćnika“ [neslužbeni prijevod] (stranica 29.) te je zaključio da nije bilo naznake da je opseg transakcija predstavljao značajnu razliku u odnosu na opseg imovine koju je trebalo prenijeti u skladu s obvezama (str. 30.).

99 Iz svega prethodno navedenoga proizlazi da se prvi dio prvog tužbenog razloga mora odbiti kao neosnovan.

– Povreda načela neretroaktivnosti

100 Tužitelj navodi da je Komisija povrijedila načelo neretroaktivnosti donoseći pobijanu odluku s učinkom od 30. srpnja 2004. jer akti Unije mogu imati retroaktivni učinak samo u iznimnim slučajevima koji su povezani s ciljem od općeg interesa.

101 Komisija i intervenijenti odbacuju tužiteljeve argumente.

102 Treba podsjetiti da presuda za poništenje nužno ima retroaktivan učinak jer utvrđenje nezakonitosti djeluje od stupanja na snagu poništenog akta (presuda Asteris i dr./Komisija, t. 56. *supra*, EU:C:1988:199, t. 30.; vidjeti također u tom smislu presudu od 12. veljače 2008., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Zb., EU:C:2008:79, t. 61.). Međutim, to pitanje treba razlikovati od pitanja retroaktivnosti nove odluke koju administracija donosi radi nadomještanja poništenog akta. Naime, prema sudskoj praksi načelo pravne sigurnosti koje predstavlja opće načelo prava Unije (presuda od 9. srpnja 1969., Portelange, 10/69, Zb., EU:C:1969:36) protivi se općenito tome da pravni akt počne proizvoditi učinak prije svoje objave. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, iznimno može biti drukčije onda kada cilj koji se treba postići to zahtijeva i kada se uredno poštuju legitimna očekivanja zainteresiranih osoba (presude od 25. siječnja 1979., Racke, 98/78, Zb., EU:C:1979:14, t. 20., od 30. rujna 1982., Amylum/Vijeće, 108/81, Zb., EU:C:1982:322, t. 4. i Fédesa i dr., t. 58. *supra*, EU:C:1990:391, t. 45.).

103 Suprotno onomu što ističe Lagardère, sudska praksa se ne temelji na razlikovanju pojedinačnih odluka i regulatornih akata. Istina je da se presude u kojima se Sud poziva na načelo neretroaktivnosti odnose na direktive ili uredbe. Ipak, u tim je presudama Sud uputio na akte Unije kao cjelinu, a ne samo na regulatorne akte. Štoviše, on je već naveo da je, kad je upravo riječ o mogućnosti retroaktivnog donošenja mjere nakon presude za poništenje, trebalo odlučiti protiv li se načelo pravne sigurnosti, koje štiti zainteresirane osobe, retroaktivnom donošenju predmetnih odredaba, bilo da je riječ o propisima ili o pojedinačnim mjerama (presuda od 30. rujna 1982., Roquette Frères/Vijeće, 110/81, Zb., EU:C:1982:323, t. 21.). Tri presude Općeg suda koje navodi Lagardère u svojem intervencijskom podnesku (presude O2 (Germany)/Komisija, t. 58. *supra*, EU:T:2006:116, t. 48., od 27. rujna 2006., GlaxoSmithKline Services/Komisija, T-168/01, Zb., EU:T:2006:265, t. 320. i od 9. rujna 2008., Bayer CropScience i dr./Komisija, T-75/06, Zb., EU:T:2008:317, t. 63. i 64.) ne tiču se pitanja zakonitosti pojedinačne retroaktivne odluke nakon sudskog poništenja, nego pitanja datuma koji autor poništenog akta mora upotrijebiti radi donošenja zamjenskog akta u svrhu utvrđivanja relevantnih činjenica i mjerodavnih propisa. Kad je riječ o presudi C i F/Komisija, t. 55. *supra* (EU:F:2007:66), na koju se Lagardère također pozvao, treba navesti da je Službenički sud u njoj smatrao da je dotična institucija u tom slučaju mogla donijeti pojedinačnu retroaktivnu mjeru kojom se tužitelja umirovljuje i priznaje pravo na invalidsku mirovinu jer je prethodnu odluku poništio sudac Unije zbog pogrešne pravne osnove. Nasuprot tomu, Službenički sud nije na općenit način odlučio o mogućnosti donošenja pojedinačne retroaktivne odluke. Štoviše, u tom predmetu na legitimna očekivanja trećih osoba nije mogla *a priori* utjecati donesena retroaktivna mjera, koja se ticala samo tužitelja.

- 104 Stoga treba provjeriti jesu li dva kriterija utvrđena sudskom praksom u svrhu odobravanja donošenja retroaktivnog upravnog akta bila poštovana u ovom predmetu.
- 105 Kad je riječ o prvom kriteriju u vezi s ciljem koji se treba postići, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 102. *supra* treba ispitati je li pobijana odluka imala cilj od općeg interesa. Nasuprot tomu, a suprotno onomu što tužitelj navodi, sudska praksa ne spominje potrebu postojanja važnih razloga u općem interesu.
- 106 U ovom slučaju, donošenje nove retroaktivne odluke o odobrenju bilo je usmjereno na postizanje više ciljeva od općeg interesa. Naime, nova odluka imala je za cilj ukloniti nezakonitost koju je Opći sud utvrdio u presudi T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385). Očito je u cilju od općeg interesa da administracija poštuje zakonitost i pravomoćnost. Osim toga, nova je odluka bila usmjerena na popunjavanje pravne praznine uzrokovane poništenjem prve odluke o odobrenju od strane suca Unije, a time i zaštiti pravne sigurnosti poduzetnika na koje se primjenjuje Uredba br. 4064/89 i koji su sudjelovali u operacijama koncentracije iz 2004. godine i u transakciji provedenoj 2008. Naime, iz uvodnih izjava 7. i 17. navedene uredbe proizlazi da je njezin glavni cilj osigurati učinkovitost kontrole operacija koncentracije i pravnu sigurnost poduzetnika na koje se ona primjenjuje (vidjeti presudu od 20. studenoga 2002., Lagardère et Canal+/Komisija, T-251/00, Zb., EU:T:2002:278, t. 97. i navedenu sudsku praksu).
- 107 Drugi kriterij, koji upravi omogućava donošenje retroaktivnog akta i koji se odnosi na legitimna očekivanja, usmjeren je na provjeru da pojedinačni retroaktivni upravni akt ne utječe negativno ni na legitimna očekivanja osoba kojih se izravno tiče ni na legitimna očekivanja trećih osoba.
- 108 U prvom redu, stranke ne osporavaju da pobijana odluka nema negativan utjecaj na legitimna očekivanja intervenijenata ili Planeta. Stoga ne treba ispitati tužiteljeve argumente prema kojima se ta tri društva ni u kojem slučaju ne mogu pozvati na načelo zaštite legitimnih očekivanja. U drugom redu, što se tiče tužitelja, valja zaključiti, suprotno onomu što on ističe, da se načelo „legitimnih očekivanja pravilnog izvršenja sudskih odluka“ ne protivi donošenju nove retroaktivne odluke o odobrenju jer provođenje obveza predviđenih uvjetnom odlukom o odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004., koja je nastavila obvezivati Lagardère, podrazumijeva, s jedne strane, da je Lagardère predložio Komisiji davanje odobrenja za kupca imovine prije nazadprodaje i, s druge strane, da je Komisija odlučila o prijedlogu kupca koji je iznio Lagardère. Već je odlučeno da, nasuprot tomu, upravo odbijanje institucije da izvrši presudu suda Unije negativno utječe na očekivanje koje svaki pojedinac mora imati u pravnom sustavu Unije utemeljenom posebno na poštovanju odluka koje su donijeli sudovi Unije (presuda od 12. prosinca 2000., Hautem/BEI, T-11/00, Zb., EU:T:2000:295, t. 51.). U ovom slučaju, suzdržavanje Komisije da donese novu odluku o odobrenju moglo je povrijediti načelo poštovanja sudskih odluka. Štoviše, tužitelj nije mogao navesti da je Komisija kod njega stvorila očekivanja glede njegova određivanja kao kupca imovine Editisa jer je samo Lagardère bio nadležan za predlaganje kupca Komisiji (vidjeti t. 40. gore).
- 109 Zaključno, u ovom su slučaju ispunjena dva kriterija utvrđena sudskom praksom radi ovlaštenja za donošenje upravnog akta s retroaktivnim učinkom.
- 110 Naposljetku, tužitelj ističe kako ni Sud ni Opći sud nisu smatrali potrebnim izmijeniti vremenske učinke presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385), što bi značilo da ti sudovi nisu smatrali da je bilo potrebno retroaktivno osnažiti prvu odluku o odobrenju.
- 111 Odredbe članka 264. podstavka 2. UFEU-a omogućavaju sucu Unije da ograniči retroaktivni učinak poništenja na temelju čega može navesti, ako to smatra potrebnim, koji se učinci poništenog akta moraju smatrati konačnima u odnosu na prošlost. Sudac može na taj način po službenoj dužnosti odlučiti o održavanju učinaka poništenog akta (presuda od 1. travnja 2008., Parlament i Danska/Komisija, C-14/06 i C-295/06, Zb., EU:C:2008:176, t. 84. do 86.) ili to učiniti na zahtjev stranaka. Okolnost da ni Opći sud ni Sud nisu smatrali potrebnim ograničiti retroaktivni učinak

presude T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385) ne znači međutim da su sudovi smatrali da Komisija nije mogla donijeti novu retroaktivnu odluku o odobrenju. Naime, s jedne strane, izmjena vremenskih učinaka presude predstavlja samo ovlast suca, a ne i obvezu. S druge strane, valja podsjetiti da se Komisija nije ograničila na retroaktivno osnaživanje prve odluke o odobrenju, nego je imenovala novog, neovisnog punomoćnika, a zatim je na temelju izvještaja tog punomoćnika i vlastite analize ocijenila ispunjava li Wendel uvjete u vezi s kupcem imovine Editisa koji su previđeni odlukom o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.

- 112 Iz svega prethodno navedenoga proizlazi da se drugi dio prvog tužbenog razloga mora smatrati neosnovanim. Stoga prvi tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na nepostojanju pravne osnove pobijane odluke

- 113 Tužitelj navodi da je utvrđenje Općeg suda o Lagardèreovom kršenju određenih svojih obveza učinilo odobrenje koncentracije neprimjenjivim i da je pobijana odluka shodno tomu lišena pravne osnove. Naime, stoga što je Lagardère prekršio stavke 1. i 10. svojih obveza, Komisija više nije mogla primijeniti odluku o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.
- 114 Komisija i intervenijenti odbijaju tužiteljeve argumente. Nadalje, Lagardère smatra da je drugi tužbeni razlog nedopušten jer se tužitelj ne može pozivati na nezakonitost odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.

– Dopuštenost drugog tužbenog razloga

- 115 Lagardère smatra da je drugi tužbeni razlog nedopušten jer je odluka o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. postala konačna nakon proglašenja presude C-551/10 P, t. 23. *supra* (EU:C:2012:681) i tužitelj se ne može sada pozivati na njezinu nezakonitost.
- 116 Bez potrebe za odlučivanjem o dopuštenosti, ta se argumentacija mora odbiti jer tužitelj ne smatra da je odluka o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. bila nezakonita, pozivajući se na njezinu nezakonitost, nego da je postala neprimjenjiva zbog Lagardèreovoga kršenja jedne od svojih obveza.

– Nepostojanje pravne osnove pobijane odluke

- 117 Valja podsjetiti da je Opći sud odbio tužbu koju je podnio tužitelj protiv odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004., da je Sud odbio žalbu podnesenu protiv presude Općeg suda i da te presude slijedom toga imaju snagu pravomoćno presuđene stvari. Odbijajuće presude obuhvaćene su pravomoćnošću čija je jedina posljedica nedopuštenost svake nove tužbe s istim predmetom, između istih stranaka i na temelju istog razloga (presuda od 19. rujna 1985., Hoogovens Groep/Komisija, 172/83 i 226/83, Zb., EU:C:1985:355, t. 9.). Odbijajuća presuda ne znači stoga da je pobijani akt valjan, nego samo da nijedan tužbeni razlog koji je tužitelj istaknuo nije bio osnovan i da se isto odnosilo na razloge javnog poretka koje sudac mora ispitati po službenoj dužnosti. Stoga za pobijanu odluku i dalje vrijedi pretpostavka zakonitosti, koja također podrazumijeva za sve subjekte prava Unije obvezu priznavanja pune učinkovitosti tog akta sve dok se ne dokaže njegova nezakonitost (presuda od 13. veljače 1979., Granaria, 101/78, Zb., EU:C:1979:38, t. 5.). S obzirom na to da je odluka o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. bila predmet tužbe koja je odbijena presudom Općeg suda koju je Sud potvrdio, valja smatrati da se na taj akt primjenjuje predmnijeva zakonitosti.
- 118 Osim toga, iz točaka 73. do 84. *supra* proizlazi da Komisija nije bila dužna opozvati odluku o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. jer je Lagardère prekršio obvezu, a ne uvjet. Nadalje, ni iz jednog dokaza u spisu ne proizlazi da je Komisija opozvala navedenu odluku. Međutim, na temelju

stavka 14. obveza utvrđenih odlukom o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. odabir cesionara morao je biti podvrgnut odobrenju Komisije, koja je bila zadužena za provjeru ispunjava li on uvjete iz stavka 10. obveza, a Komisija je morala obavijestiti Lagardèrea o svojoj odluci o odobravanju ili odbijanju cesionara u određenom roku. Te odredbe odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. predstavljale su pravnu osnovnu pobijane odluke. Lagardère je tako podnio Komisiji 22. studenoga 2010. novi zahtjev za odobrenje Wendela u svojstvu kupca imovine Editisa koja je predmet prijenosa, radi provođenja obveza koje su vezale Lagardèrea na temelju odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004.

119 Iz svega prethodno navedenoga proizlazi da se drugi tužbeni razlog mora odbiti kao neosnovan.

Treći tužbeni razlog, koji se temelji na pogreškama koje se tiču prava i očitim pogreškama u ocjeni jer je Komisija uzela u obzir podatke nakon 30. srpnja 2004. i koristila ih na selektivan način

120 Tužitelj navodi da je Komisija počinila pogreške koje se tiču prava i očite pogreške u ocjeni jer je u pobijanoj odluci uzela u obzir podatke nakon 30. srpnja 2004. Pod pretpostavkom da je Komisija mogla uzeti u obzir činjenice nakon 30. srpnja 2004., tužitelj smatra, osim toga, da je to morala učiniti na nepristran način.

121 Komisija i intervenijenti odbijaju tužiteljeve argumente.

122 Ponajprije, tužitelj prigovara Komisiji i punomoćniku da su se oslonili na činjenice nakon 30. srpnja 2004. radi ocjene Wendelove kandidature.

123 U tom pogledu proizlazi iz točke 22. pobijane odluke da je Komisija navela da je ispitala sve relevantne činjenične i pravne elemente da se uvjeri da je Wendel ispunjavao uvjete odobrenja utvrđene u stavku 10. obveza na dan 4. srpnja 2004. kao datum prvog zahtjeva za odobrenje koji je podnio Lagardère. Ona je osim toga pojasnila da je, uzimajući u obzir prodaju Editisa Planeti izvršenu 30. svibnja 2008. i *pro futuro* analizu koju je u načelu morala napraviti, njezina ocjena Wendelove kandidature potkrijepljena informacijama u vezi s razvojem Editisa i predmetnih tržišta nakon 4. lipnja 2004. Ona je tako ocijenila situaciju na dan 4. lipnja 2004. (t. 27. do 37.), a zatim ispitala je li ta ocjena potkrijepljena izmjenama poduzetima nakon tog datuma (t. 38. do 49.). Zaključno, odlučila je retroaktivno dati odobrenje Wendelu na temelju situacije na dan 4. lipnja 2004., što je potkrijepljeno izmjenama nakon tog datuma (t. 50.).

124 Isto tako, novi je punomoćnik u svojem izvještaju dostavljenom Komisiji naveo da je od njega zatraženo provođenje retrospektivnog ispitivanja Wendelove kandidature na dan 30. srpnja 2004. i dopuna te analize kroz pripremu pregleda razvoja Editisa nakon što ga je Wendel stekao u srpnju 2004. i nakon što ga je stekla Planeta u svibnju 2008.

125 Prema sudskoj praksi, nakon poništenja upravnog akta njegov tvorac mora donijeti novi akt smještajući se na datum na koji je taj akt bio donesen s obzirom na odredbe koje su tada na snazi i činjenice koje su tada relevantne (presuda O2 (Germany)/Komisija, t. 58. *supra*, EU:T:2006:116, t. 47. i 48.; vidjeti također u tom smislu presudu Bayer CropScience i dr./Komisija, t. 103. *supra*, EU:T:2008:317, t. 63.). Međutim, on bi se u novoj odluci mogao pozvati na razloge različite od onih na kojima je utemeljio svoju prvu odluku (presuda Interporc/Komisija, t. 56. *supra*, EU:C:2003:125, t. 28. do 32.).

126 Iz te sudske prakse proizlazi da je Komisija u pobijanoj odluci s pravom odlučila o pitanju je li Wendel ispunio uvjete odobrenja utvrđene u stavku 10. obveza uzimajući u obzir činjenične elemente za koje je znala na dan 30. srpnja 2004. kao datum donošenja prve odluke o odobrenju.

- 127 Međutim, treba podsjetiti da kontrola koncentracija zahtijeva *pro futuro* analizu situacije tržišnog natjecanja koja može u budućnosti proizaći iz koncentracije (presuda od 22. listopada 2002., Schneider Electric/Komisija, T-310/01, Zb., EU:T:2002:254, t. 443. i od 19. lipnja 2009., Qualcomm/Komisija, T-48/04, Zb., EU:T:2009:212, t. 89.). Isto se odnosi na procjenu održivosti kupca i njegovu sposobnost za održavanje i razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja na predmetnim tržištima, predviđene u stavku 10. točki (b) obveza.
- 128 U ovom slučaju, Komisija je nužno bila ograničena na obavljanje *a posteriori* analize stanja tržišnog natjecanja koje je proizašlo iz koncentracije. Stoga je s pravom ispitala je li njezina analiza na osnovi dokaza za koje je znala 30. srpnja 2004 bila potkrijepljena podacima za razdoblje nakon tog datuma. Da je ispitivanje naknadnog stanja otkrilo da Wendel nije djelovao kao konkurent na tržištu, Komisija bi bila dužna procijeniti posljedice u analizi novog zahtjeva za odobrenje koji je podnio Lagardère.
- 129 Podredno, tužitelj prigovara Komisiji da je koristila podatke nakon 30. srpnja 2004. na selektivan i pristran način. Međutim, iz pobijane odluke proizlazi da je Komisija uzela u obzir činjenicu da je Wendel ponovno prodao Editis u svibnju 2008. (t. 47. do 49.) i da je Editis ostao broj 2 izdanje u Francuskoj (t. 38., 42., 43. i 45.), uz napomenu da taj nalaz nije bio nespojiv s obvezama Lagardèrea, a posebno njihovim stavkom 10. točkom (b), sukladno kojem je cesionar morao biti u mogućnosti održavati ili razvijati učinkovito tržišno natjecanje.
- 130 Iz svega prethodno navedenoga proizlazi da se treći tužbeni razlog mora odbiti kao neosnovan.

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na pogreškama koje se tiču prava i očitim pogreškama u ocjeni Wendelove kandidature

- 131 Tužitelj smatra da je bilo na Komisiji da pristupi preispitivanju svih raspoloživih podataka u vrijeme podnošenja zahtjeva za odobrenje radi procjene Wendelove kandidature, a posebno njegove sposobnosti da razvije učinkovito tržišno natjecanje na tržištu. Tužitelj navodi da se Komisija nikako nije mogla osloniti na okolnosti nastale nakon 30. srpnja 2004. Međutim, tužitelj smatra da su mu činjenice nastale nakon 30. srpnja 2004. dale za pravo zato što je Wendel ponovno prodao Editis nakon samo četiri godine i zato što Editis nije ponovno postao prvi francuski poduzetnik na izdavačkom tržištu na francuskom jeziku.
- 132 Tužitelj, osim toga, prigovara Komisiji da je počinila očitu pogrešku u ocjeni zato što nije usporedila internu stopu rentabilnosti koju Wendel očekuje u odnosu na onu drugih konzorcija koje je prethodno odabrao Lagardère i zato što nije uzela u obzir činjenicu da Wendel nije imao nikakvo iskustvo u sektoru izdavaštava. Usto, Komisija je počinila očitu pogrešku u ocjeni jer nije u obzir uzela postojanje zajedničkog upravitelja Lagardèrea i Wendela, unatoč uvjetu neovisnosti iz stavka 10. obveza, te je, nadalje, nedostatno obrazložila pobijanu odluku u vezi s tim pitanjem. Osim toga, Komisija je zanemarila utjecaj koji su prijelazni sporazumi između dva poduzetnika mogli imati na Wendelovu neovisnost.
- 133 Komisija i intervenijenti odbijaju tužiteljeve argumente.
- 134 Najprije treba podsjetiti da što se tiče tužiteljevih argumenata u vezi s mogućnošću oslanjanja Komisije na okolnosti nastale nakon 30. srpnja 2004. i, po potrebi, na neuvažavanje tih okolnosti, iz točaka 125. do 128. *supra* proizlazi da je Komisija s pravom u pobijanoj odluci odlučila o pitanju je li Wendel ispunio uvjete odobrenja utvrđene u stavku 10. obveza, uzimajući u obzir činjenice za koje je znala na dan 30. srpnja 2004. kao datum donošenja prve odluke o odobrenju, potkrijepljujući svoju analizu podacima u odnosu na razdoblje nakon tog datuma.

- 135 Također je važno podsjetiti kod ispitivanja tog tužbenog razloga da je ustaljena sudska praksa da materijalna pravila Uredbe br. 4064/89, a osobito njezinog članka 2. o ocjeni koncentracije, dodjeljuju Komisiji određene diskrecijske ovlasti, posebno one gospodarske naravi. Posljedično, sudski nadzor izvršavanja te ovlasti, koja je bitna u primjeni pravila na području koncentracija, mora se izvršavati vodeći računa o diskrecijskom prostoru na kojem se temelje gospodarska pravila koja su dio sustava koncentracija (presude Francuska i dr./Komisija, t. 44. *supra*, EU:C:1998:148, t. 223. i 224. i od 6. lipnja 2002., Airtours/Komisija, T-342/99, Zb., EU:T:2002:146, t. 64.).
- 136 Iako sudac priznaje Komisiji diskrecijski prostor u gospodarskom dijelu, to ne znači da se sudac Unije dužan uzdržati od nadzora nad tumačenjem ekonomskih podataka od strane Komisije. Naime, sudac Unije ne samo da mora provjeriti materijalnu točnost navedenih dokaznih elemenata, kao i njihovu pouzdanost i dosljednost, već i to predstavljaju li navedeni elementi skup relevantnih podataka koje treba uzeti u obzir prilikom ocjene složene situacije te jesu li oni takve naravi da podupiru zaključke koji su iz njih izvedeni. Takav nadzor je tim više nužan kada je potrebno provesti analizu *pro futuro* (presude od 15. veljače 2005., Komisija/Tetra Laval, C-12/03 P, Zb., EU:C:2005:87, t. 39. i Qualcomm/Komisija, t. 127. *supra*, EU:T:2009:212, t. 92.).
- 137 Nadzor koji sudac izvršava nad složenim gospodarskim ocjenama koje je napravila Komisija u izvršavanju svoje diskrecijske ovlasti koja joj je dodijeljena Uredbom br. 4064/89 mora se ograničiti na provjeru poštovanja pravila o postupku i davanju obrazloženja, supstancijalne točnosti činjenica kao i nepostojanja očite pogreške u ocjeni i zlorababe ovlasti. Osobito nije na Općem sudu da svojom gospodarskom ocjenom nadomjesti onu Komisije (presuda od 3. travnja 2003., Petrolessence i SG2R/Komisija, T-342/00, Zb., EU:T:2003:97, t. 101.). Također, ako se radi o ocjeni potrebe ishođenja obveza radi otklanjanja ozbiljnih sumnji nastalih uslijed koncentracije, nije na sucu da svojom ocjenom nadomjesti onu Komisije, već se njegov nadzor mora ograničiti na provjeru nije li Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni (presuda easyJet/Komisija, t. 43. *supra*, EU:T:2006:187, t. 128.). Ako se radi o ocjeni izvršavanja obveza, sudski nadzor je isti kao onaj koji se obavlja nad usklađenošću koncentracije sa zajedničkim tržištem ili nad potrebom ishođenja obveza za odobravanje koncentracije (gore navedena presuda Petrolessence i SG2R/Komisija, EU:T:2003:97, t. 101. do 103.).
- 138 Dakle, u ovom slučaju Opći sud mora izvršiti ograničeni nadzor u slučaju složenih gospodarskih ocjena koje je Komisija morala poduzeti radi donošenja pobijane odluke, ne nadomještajući svojom ocjenom onu Komisije. Nasuprot tomu, radi se o punom nadzoru kad je riječ o drugim ocjenama koje je Komisija morala provesti radi ispitivanja Wendelove kandidature.
- 139 S obzirom na ta načela mora se ocijeniti šest argumenata koje je tužitelj iznio u okviru ovog tužbenog razloga.
- 140 Prije svega, valja podsjetiti da se, u skladu sa stavkom 10. obveza Lagardèrea, potonji obvezao radi očuvanja učinkovitog tržišnog natjecanja na dotičnim tržištima prenijeti imovinu Editisa jednom ili više cesionara, koji su neovisni i ispunjavaju sljedeće uvjete:

„Lagardère neće moći imati značajne interese, izravne ili neizravne, u cesionaru.

Cesionar(i) će morati biti održivi i sposobni subjekti s gospodarskim nastojanjima za održavanje ili razvijanje učinkovitog tržišnog natjecanja, pri čemu ta formulacija *a priori* ne isključuje nijednu kategoriju industrijskih ili financijskih stjecatelja.

Stjecanje prenesene imovine ne smije biti takvo da stvori nove probleme za tržišno natjecanje niti da ugrozi pravodobno provođenje obveza. Lagardère će morati biti u mogućnosti dokazati Komisiji da stjecatelj ispunjava uvjete iz obveza i da je prenesena imovina prenesena u skladu s ovim obvezama.

Cesionar(i) će steći ili će razumno moći steći sva potrebna odobrenja za stjecanje i korištenje prenesene imovine.“ [neslužbeni prijevod]

- 141 U prvom redu, tužitelj navodi da je u pravu zbog činjenica nastalih nakon 30. srpnja 2004. zato što je Wendel ponovno prodao Editis nakon samo četiri godine i zato što Editis nije ponovno postao prvi poduzetnik na izdavačkom tržištu na francuskom jeziku. Iz spisa međutim proizlazi da se Wendel pokazao održivim i sposobnim subjektom, koji je razvio učinkovito tržišno natjecanje na tržištu, u skladu s uvjetima predviđenima u stavku 10. točki (b) obveza Lagardèrea. Naime, nesporno je da je Editis imao značajnu aktivnost i rast nakon što ga je Wendel preuzeo, što je potonjem omogućilo da ga u svibnju 2008. ponovno proda Planeti, za što tužitelj nije tvrdio da će za posljedicu imati slabljenje tržišnog natjecanja na tržištu.
- 142 Drugo, tužitelj navodi da je Komisija morala pristupiti ocjeni Wendelovih sposobnosti i nastojanja da održi i razvije učinkovito tržišno natjecanje. Međutim, iz točaka 28. do 35. pobijane odluke proizlazi da se Komisijino ispitivanje odnosilo na uvjete predviđene u stavku 10. točki (b) obveza Lagardèrea jer se, s jedne strane, ispitivalo je li Wendel bio održiv subjekt (t. 28. i 29.) i, s druge strane, je li Wendel bio sposoban održavati i razvijati Editis kao učinkovitoga konkurenta na dotičnim tržištima (t. 30. do 34.). Komisija se tako nije ograničila na ispitivanje financijske koristi koju bi Wendel mogao ostvariti iz operacije, nego je također analizirala Editisove resurse naglašavajući Wendelovu želju za zadržavanjem upravljačkoga kadra kao i postojanje poslovnog plana koji je izradio Wendel predviđajući strategiju unutarnjeg i vanjskog rasta. Tužiteljev argument prema kojem Komisija nije ispitala Wendelovu sposobnost da razvije učinkovito tržišno natjecanje stoga nije utemeljen na činjenicama jer je Komisija ispitala Wendelovu sposobnost održavanja i razvijanja Editisa kao učinkovitoga konkurenta.
- 143 Treće, tužitelj prigovara Komisiji da je počinila očitu pogrešku u ocjeni jer nije usporedila internu stopu rentabilnosti koju Wendel očekuje s onom drugih konzorcija koje je prethodno odabrao Lagardère, iako je Wendelovu ponudu usporedila s drugim ponudama u odnosu očuvanje upravljačkih resursa Editisa.
- 144 Treba podsjetiti da je prema stavku 13. točki (b) i stavku 14. obveza Lagardère morao dostaviti Komisiji popis potencijalnih stjecatelja koje je namjeravao kontaktirati te je Lagardèreov odabir jednog ili više cesionara trebao biti podnesen na odobrenje Komisiji koja odlučuje s obzirom na potrebne informacije, kako bi joj se omogućila provjera ispunjavaju li kriterije za odobrenje utvrđene u obvezama. Prema stavku 20. tih obveza, taj postupak odabira kup(a)ca od strane podnositelja prijave morao se odvijati pod nadzorom punomoćnika kojem je Komisija dala odobrenje i koji je zadužen za nadzor nad urednim izvršenjem obveza Lagardèrea u smislu stavka 21. točke (g) ili čak za vođenje pregovora o preuzimanju s trećim zainteresiranim osobama u slučaju predviđenom stavkom 25., u kojem bi podnositelj prijave propustio ispuniti preuzete obveze u dodijeljenom roku. Naposljedku, stavak 11. obveza pojašnjavao je da Lagardère mora upotrijebiti sav svoj napor za prodaju jednom cesionaru sve prenesene imovine, čuvajući pritom cilj ishođenja najboljeg mogućeg vrednovanja. Takav postupak odabira, koji je predviđao da Lagardère bude jedni nadležan za predlaganje Komisiji kupca Editisove imovine i da je Komisija morala jedino provjeriti je li kupac kojeg je odabrao Lagardère ispunjavao kriterije utvrđene u obvezama radi održavanja učinkovitog tržišnog natjecanja na predmetnim tržištima, na taj je način jasno utvrđen ne pobijanom odlukom, nego odlukom o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004., čiju zakonitost tužitelj više ne može osporavati jer presuda T-452/04 (EU:T:2010:385) ima snagu pravomoćno presuđene stvari (EU:T:2010:385) (presuda Hoogovens Groep/Komisija, t. 117. *supra*, EU:C:1985:355, t. 9.).
- 145 Štoviše, treba podsjetiti da primjenjive odredbe propisa na području koncentracija nisu obvezivale Komisiju da sama organizira postupak odabira kandidata za preuzimanje imovine koja se prenosi ili da uspoređuje zasluge navedenih kandidata. Stavak 21. Obavijesti o mjerama navodi nadalje u tom pogledu da „od trenutka u kojem je odluka o odobrenju podvrgnuta prijenosu djelatnosti, na strankama je da nađu prikladnog stjecatelja za tu konkretnu djelatnost“ [neslužbeni prijevod]. Taj stavak uopće nije u suprotnosti s odredbama Uredbe br. 4064/89, čiji članak 8. stavak 2. jednostavno predviđa eventualne „izmjene koje provedu predmetni poduzetnici“ u odnosu na prijavljenu koncentraciju u svrhu njezinog usklađivanja sa zajedničkim tržištem, a bez utvrđivanja postupka koji se mora slijediti kako bi se došlo do takvog ishoda. Sud je nadalje podsjetio u presudi C-551/10 P,

- t. 23. *supra* (EU:C:2012:681) da članak 2. stavci 2. i 3. Uredbe br. 4064/89 dodjeljuju Komisiji zadaću da osigura da koncentracije pod njezinim nadzorom ne stvore ili ne ojačaju dominantni položaj koji bi imao za posljedicu da učinkovito tržišno natjecanje bude značajno ograničeno na zajedničkom tržištu ili na njegovom značajnom dijelu, i da shodno tomu nije na Komisiji da uspostavi sustav savršenog tržišnog natjecanja i odluči umjesto gospodarskih sudionika tko treba djelovati na tržištu (t. 66. i 67.). Tako je Sud naveo da je Komisija raspolagala samo mogućnošću odobriti ili ne stjecatelja koji joj je bio predstavljen (t. 76.).
- 146 Što se tiče Komisijine ocjene o potrebi ishođenja obveza radi otklanjanja ozbiljnih sumnji koje predstavlja koncentracija, sudac Unije smatra da nije na njemu da svojom ocjenom nadomjesti onu Komisije i da stoga navodni propust da uzme u obzir druge obveze na koje upućuju treći ne dokazuje sam po sebi da je pobijana odluka zahvaćena očitom pogreškom u ocjeni. Tako okolnost da su druge obveze mogle biti također prihvaćene ili da bi bile čak povoljnije za tržišno natjecanje ne bi mogla dovesti do poništenja navedene odluke pod uvjetom da je Komisija mogla razumno zaključiti da su obveze preuzete u odluci omogućile otklanjanje ozbiljnih sumnji (presude od 30. rujna 2003., ARD/Komisija, T-158/00, Zb., EU:T:2003:246, t. 328. i 329. i *easyJet/Komisija*, t. 43. *supra*, EU:T:2006:187, t. 128. i 129.). Na sličan način nije stoga ni na Općem sudu u ovom slučaju da pristupi usporednoj analizi različitih ponuda koje su podnesene Lagardèreu u 2004., a Komisija nije bila dužna provesti usporedbu stope interne rentabilnosti koju očekuju različiti kupci jer joj se činilo da Wendelova kandidatura, jedinoga kupca kojeg je Lagardère predložio, zadovoljava obveze ovog potonjeg.
- 147 Naposljetku, valja pojasniti da tužiteljev argument prema kojem je Komisija bila napravila usporedbu ponuda više kupaca u vezi s jednim posebnim pitanjem nije utemeljen na činjenicama. Naime, iz točke 30. pobijane odluke proizlazi da je radi ocjene je li Wendel bio kandidat sposoban održati i razviti Editis kao učinkovitoga konkurenta na predmetnom tržištu Komisija utvrdila da se Wendel obvezao sačuvati upravljački i urednički kadar i da je Wendel bio istaknuo da bi mu taj pristup više omogućio jamčenje razvoja Editisa, nego da ga stekne sektorski konkurent koji bi nužno reorganizirao upravljački nadzor.
- 148 Četvrto, tužitelj prigovara Komisiji da nije uzela u obzir nedostatak Wendelovog iskustva u izdavačkom sektoru. Međutim, iz stavka 10. točke (b) obveza izričito proizlazi da je cesionar prenesene imovine mogao biti odabran među stjecateljima iz financijskog sektora, a što su potvrdili Opći sud (presuda T-279/04, t. 15. *supra*, EU:T:2010:384, t. 344. i 345.) i Sud (presuda C-551/10 P, t. 23. *supra*, EU:C:2012:681, t. 78.) kod ispitivanja zakonitosti odluke o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. Štoviše, tužiteljev argument nije utemeljen na činjenicama jer je u točki 30. pobijane odluke Komisija izričito ispitala je li Wendel bio subjekt sposoban održavati i razvijati učinkovito tržišno natjecanje, usprkos nedostatku iskustva u izdavačkom sektoru. Tužitelj je tako podsjetio da je Editis ostavio sav upravljački i izdavački kadar te potrebnu podršku kako bi sâm osigurao vlastitu održivost i da se Wendel obvezao očuvati navedene resurse. U tom pogledu treba navesti da se Lagardère obvezao stavkom 12. točkom (b) svojih obveza da ne zapošljava prije isteka određenog roka članove izvršnog odbora Editisa i glavne izdavačke kadrove prenesene imovine.
- 149 Peto, tužitelj prigovara Komisiji da je smatrala da je Wendel ispunio uvjet neovisnosti predviđen u obvezama, iako je jedan od rukovoditelja tog društva bio istodobno član nadzornog odbora i revizorskog odbora Lagardèrea.
- 150 U skladu sa stavkom 10. obveza Lagardèrea, potonji se obvezao radi očuvanja učinkovitog tržišnog natjecanja na dotičnim tržištima „prenijeti imovinu Editisa jednom ili više neovisnih cesionara“ [neslužbeni prijevod]. Stavak 10. točka (a) previđao je, među ostalim, da Lagardère nije mogao imati „značajne interese, izravne ili neizravne, u cesionaru“ [neslužbeni prijevod]. U točki 346. presude T-279/04 (EU:T:2010:384) Opći sud je odbio argument koji je tužitelj iznio u potporu svojem devetom tužbenom razlogu koji se temelji na tome da obveze Lagardèrea nisu bile u skladu s točkom 49. Obavijesti o mjerama. Opći sud je tako smatrao da je „običan izostanak značajnih izravnih ili

neizravnih interesa u cesionaru ili cesionarima iz stavka 10. obveza Lagardèrea spojiv s uvjetom o nepostojanju veze između kupca i stranaka, koji je postavljen u točki 49. Obavijesti o mjerama jer se prema stavku 10. obveza Lagardèrea prijenos može ostvariti samo u odnosu „na jednog ili više cesionara neovisnih o podnositelju prijave” i da stjecanje jedne ili više prenesenih imovinskih cjelina , ne može biti takvo da stvori nove probleme na području tržišnog natjecanja“.

- 151 Valja pojasniti da je Opći sud na taj način u cijelosti ocijenio dva uvjeta predviđena stavkom 10. i stavkom 10. točkom (a) obveza i smatrao da je „izostanak značajnih izravnih ili neizravnih interesa Lagardèrea u cesionaru“ predviđen stavkom 10. točkom (a) morao biti ispitan uzimajući u obzir opći uvjet neovisnosti cesionara u odnosu na Lagardèrea predviđen stavkom 10.
- 152 U ovom slučaju treba ispitati je li Komisija u ocjeni Wendelove kandidature uredno uvažila uvjet neovisnosti potonjeg u odnosu na Lagardèrea, predviđen stavkom 10. i stavkom 10. točkom (a) obveza, s obzirom na točku 49. Obavijesti o mjerama. Uvjet neovisnosti kupca namijenjen je osobito jamčenju sposobnosti kupca da se na tržištu ponaša kao učinkovit i samostalan konkurent a da cedent ne može utjecati na njegovu strategiju ili odabire. Ta neovisnost može se ocijeniti ispitivanjem kapitalnih, financijskih, komercijalnih, osobnih i materijalnih veza između dvaju društava.
- 153 U točki 27. pobijane odluke Komisija je navela da je, što se tiče pitanja neovisnosti stranaka, Wendel „u trenutku prvog zahtjeva za odobrenje u 2004.“[neslužbeni prijevod] bio neovisan o grupi Lagardère i da „nije postojala naime nijedna kapitalna ni druga gospodarska veza između tih dvaju društava“ [neslužbeni prijevod]. To utvrđenje tužitelj nije doveo u pitanje niti je uostalom naveo da su postojale materijalne i financijske veze između dvaju društava.
- 154 Doduše, tužitelj s pravom ističe da se ista osoba nalazila u određenim upravnim ili nadzornim tijelima Lagardèrea i Wendela. Naime, nesporno je da je P. nakon 1998. bio jedan od petnaest članova nadzornog odbora Lagardèrea i član revizorskog odbora tog društva. Osim toga, P. je od 2002. do 31. svibnja 2005. bio jedan od dvanaest članova upravnog odbora, jedan od tri člana odbora za imenovanja i naknade te jedan od pet članova revizorskog odbora Wendela.
- 155 Međutim, prisutnost P.-a u tijelima dvaju društava nije u okolnostima ovog slučaja bilo takve prirode da se može dokazati da je Wendel bio kupac ovisan o Lagardèreu.
- 156 Naime, 30. srpnja 2004. Lagardère je bio komanditno dioničko društvo osnovano po francuskom pravu, dualističkog tipa, čije je djelovanje bilo uređeno odredbama članaka L 226-1 do L 226-14 francuskog Trgovačkog zakonika. Njega je stoga vodila uprava pod kontrolom nadzornog odbora. U svojstvu člana nadzornog odbora, a ne direktora, P. je obavljao, kao što tvrdi Wendel, samo nadzorne funkcije i usmjeravanja upravljanja društvom. Osim toga, u svojstvu člana revizorskog odbora bio je zadužen u bitnome za financijska i računovodstvena pitanja.
- 157 Na dan 30. srpnja 2004. Wendel je bio dioničko društvo osnovano po francuskom pravu, monističkog tipa, čije je djelovanje bilo uređeno odredbama članaka L 225-17 do L 225-56 francuskog Trgovačkog zakonika. Stoga je njime upravljao upravni odbor zadužen za utvrđivanje smjernica za njegove djelatnosti. Članovi njegovog upravnog odbora bili su doduše na temelju odredbi članka L 225-37 francuskog Trgovačkog zakonika podvrgnuti obvezi povjerljivosti, kao što to navodi Wendel, ali su također imali dužnost lojalnosti prema društvu osobito na temelju odredbi članka L-242-6 tog zakonika. P. je nadalje bio također član odbora za imenovanja i naknade te revizorskog odbora Wendela zaduženih za pripremu sjednica upravnog odbora koji se sastajao barem četiri puta godišnje. Revizorski odbor bio je konkretno nadležan za računovodstvena pitanja, dok je odbor za imenovanja i naknade trebao osobito predlagati imenovanja rukovoditelja, naknade predsjednika upravnog odbora i zamjenika generalnog direktora te smjernice za politiku uprave u vezi sa sudjelovanjem u dobiti. Iz godišnjeg izvještaja iz 2004. proizlazi da se na njihovim sastancima od 9. srpnja, 6. i 23. rujna te 22. listopada 2004. dnevni red odbora za imenovanja i naknade odnosio na bonus po osnovi stjecanja Editisa, ulaganje u Editis i na sudjelovanje uprave Wendela u Editisovom kapitalu.

- 158 Nadalje, u bilješci na dnu stranice br. 10 na koju upućuje točka 27. pobijane odluke koju je Komisija predočila u odgovoru na mjeru upravljanja postupkom koju je donio Opći sud, pojašnjeno je da „[k]ad je riječ o osobnoj vezi koja postoji između Lagardèrea i Wendela, Komisija prima na znanje činjenicu da su se Wendelovi zastupnici obvezali prije prve odluke o odobrenju da [P.] više ne bude u upravnom odboru Wendela“ [neslužbeni prijevod]. Iz pobijane odluke kao i iz odgovora na pitanja koja je postavio Opći sud na raspravi proizlazi da se na zahtjev Komisije Wendel formalno obvezao 27. srpnja 2004., s jedne strane, da P. okonča svoje mandate u tom društvu u roku od jedne godine od odobrenja kandidature potonjeg i, s druge strane, da ne sudjeluje tijekom tog razdoblja u sjednicama upravnog odbora i drugih unutarnjih odbora kada se odnose na izdavačke djelatnosti grupe te da ne primi nijednu povjerljivu informaciju u vezi s izdavačkim sektorom od strane direktora ili operativnoga kadra Wendela.
- 159 Sve te okolnosti zajedno omogućavaju zaključak da je Komisija skrbrila da prisutnost P.-a unutar Wendela ne bude štetna za neovisnost tog društva i, shodno tomu, za očuvanje i razvoj učinkovitog tržišnog natjecanja na predmetnom tržištu. Stoga, sama prisutnost P.-a u tijelima dvaju društava nije mogla, u izostanku bilo koje druge okolnosti, omogućiti zaključak da je Lagardère mogao utjecati na ponašanje Wendela na tržištu i da je uvjet neovisnosti kupca bio prekršen.
- 160 Što se tiče tužiteljevih argumenata prema kojima je prisutnost P.-a u upravnim i nadzornim tijelima dvaju društava bila osobito problematična tijekom stadija smanjenja investicija i izbora kupca od strane Lagardèrea, valja podsjetiti, s jedne strane, da je postupak smanjenja investicija bio pod pomnim nadzorom Komisije i, s druge strane, da Komisija nije bila dužna uspostaviti sustav savršenog tržišnog natjecanja i odlučiti umjesto gospodarskih sudionika tko treba djelovati na tržištu, s obzirom na to da je Lagardère bio jedini zadužen za pronalaženje prikladnog stjecatelja kojeg je potom Komisija trebala odobriti (vidjeti točke 144. i 145. *supra*).
- 161 Naposljetku, tužiteljev argument u vezi s nedostatnošću obrazloženja pobijane odluke o tom konkretnom pitanju treba ispitati u okviru šestog tužbenog razloga.
- 162 Šesto, tužitelj prigovara Komisiji da je zanemarila utjecaj koji su prijelazni sporazumi između dvaju poduzetnika mogli imati na Wendelovu neovisnost jer je Editis i dalje primao naknadu od društva Hachette, koje u cijelosti posjeduje Lagardère, radi distribucije određenih naslova. Stoga što su ti prijelazni sporazumi činili dio obveza Lagardèrea te su, dakle, bili utvrđeni u odluci o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. (vidjeti Prilog 1. točke 13. i 14. te odluke), taj argument valja odbiti jer tužitelj više ne može osporavati zakonitost navedene odluke (vidjeti točku 144. *supra*).
- 163 Podložno točki 161. *supra*, iz svega prethodno navedenoga proizlazi da se četvrti tužbeni razlog mora odbiti kao neosnovan.

Peti tužbeni razlog, koji se temelji na zlouporabi ovlasti

- 164 Tužitelj navodi da je pobijana odluka zahvaćena zlouporabom ovlasti jer je Komisija uporabila članak 266. UFEU-a radi osnaživanja *a posteriori* prve odluke o odobrenju umjesto da je uzela u obzir okolnosti u trenutku koji je prethodio nastupanju nezakonitosti koju su sankcionirali Opći sud i Sud.
- 165 Komisija i intervenijenti odbijaju tužiteljeve argumente.
- 166 Prema sudskoj praksi (presuda Fédesa i dr., t. 58. *supra*, EU:C:1990:391, t. 24.), zlouporabu ovlasti predstavlja donošenje akta od strane institucije Unije radi isključivog ili barem odlučujućeg cilja postizanja svrhe različite od one koja je navedena ili izbjegavanja postupka posebno predviđenog Ugovorom radi zaobilaženja okolnosti slučaja. Sudac Unije smatra da je akt nevaljan zbog zlouporabe ovlasti samo ako je na temelju objektivnih, relevantnih i dosljednih indicija vidljivo da je donesen radi isključivog ili barem odlučujućeg cilja postizanja svrhe različite od one koja je navedena (vidjeti

presudu od 11. studenoga 2004., Ramondín i dr./Komisija, C-186/02 P i C-188/02 P, Zb., EU:C:2004:702, t. 44. i navedenu sudsku praksu). U slučaju više ciljeva koji se žele postići, čak i ako uz valjane razloge za donošenje odluke postoji i neopravdan razlog, takva odluka ipak nije zahvaćena zlouporabom ovlasti ako se ne žrtvuje glavni cilj (presuda od 21. prosinca 1954., Italija/Haute Autorité, 2/54, Zb., EU:C:1954:8; vidjeti također u tom smislu presudu od 8. srpnja 1999., Vlaamse Televisie Maatschappij/Komisija, T-266/97, Zb., EU:T:1999:144, t. 131.).

167 U ovom slučaju, tužitelj navodi da je Komisija *a posteriori* osnažila prvu odluku o odobrenju radi zadovoljavanja privatnog interesa, umjesto davanja prednosti općem interesu.

168 U potporu tom tužbenom razlogu on u prvom redu ističe da je Komisija nezakonito dodijelila retroaktivan karakter pobijanoj odluci, iako je bila dužna sankcionirati Lagardèreeovu povredu jedne od njegovih obveza. Međutim, iz ispitivanja prvog tužbenog razloga proizlazi, s jedne strane, da je Komisija mogla zakonito donijeti retroaktivnu odluku i, s druge strane, da Komisija nije bila obvezna opozvati odluku o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004. i sankcionirati Lagardèrea. Štoviše, donošenje nove retroaktivne odluke o odobrenju bilo je usmjereno na postizanje više ciljeva od općeg interesa, na koje se podsjeća kod ispitivanja prvog tužbenog razloga.

169 Drugo, tužitelj navodi da je pobijana odluka bila namijenjena onemogućavanju sudskog postupka koji je on pokrenuo protiv Lagardèrea i Wendela pred Tribunal de commerce de Paris (Trgovački sud u Parizu, Francuska) 4. studenoga 2010. zbog povrede odredaba članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP). Na raspravi tužitelj je pojasnio da je tim postupkom namjeravao ishoditi pred nacionalnim sucem ništetnost ugovora o cesiji sklopljenog između Lagardèrea i Wendela zato što je suprotan javnom gospodarskom poretku, jer je Opći sud poništio prvu odluku o odobrenju Wendela.

170 Istina je da je Europski sud za ljudska prava smatrao da se izvršenje presude suda treba smatrati sastavnim dijelom postupka u smislu članka 6. stavka 1. EKLJP-a osobito u kontekstu upravnog spora (ESLJP, Hornsby protiv Grčke, 19. ožujka 1997., *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, t. 40. i 41.) i da je taj sud razvio sudsku praksu o zabrani miješanja zakonodavne vlasti radi utjecaja na sudsko rješavanje spora (ESLJP, Raffineries grecques Stran i Stratis Andreadis protiv Grčke, 9. prosinca 1994., t. 49., serija A br. 301-B; Zielinski i Pradal i Gonzales i dr. protiv Francuske, br. 24846/94 i 34165/96 do 34173/96, t. 57., ESLJP 1999-VII). Ipak, u ovom slučaju tužitelj nije iznio nijedan argument u prilog navodu prema kojem je donošenje pobijane odluke za cilj imalo onemogućiti nacionalni sudski postupak u tijeku. Iz ispitivanja prvog tužbenog razloga nadalje proizlazi da je donošenje nove retroaktivne odluke o odobrenju bilo usmjereno upravo na to, da se na strani administracije zajamči poštovanje zakonitosti i pravomoćnosti odluka Općeg suda.

171 Iz prethodno navedenoga proizlazi da tužitelj nije na temelju objektivnih, relevantnih i dosljednih indicija dokazao da je cilj pobijane odluke bio retroaktivno osnažiti prvu odluku o odobrenju i stoga zadovoljiti privatni interes umjesto da se dâ prednost općem interesu.

172 Peti tužbeni razlog mora se posljedično odbiti kao neosnovan.

Šesti tužbeni razlog, koji se temelji na nepostojanju obrazloženja

173 Tužitelj navodi da pobijana odluka nije dostatno obrazložena. Komisija nije navela dostatne naznake u odnosu na razloge koji opravdavaju donošenje retroaktivne odluke. Također, ona nije navela razloge koji joj omogućuju da uzme u obzir okolnosti koje su nastale nakon 30. srpnja 2004. i nije navela zašto ponovna prodaja Editisove imovine Planeti u 2008. nije predstavljala povredu obveza. Naposljetku, Komisija nije dostatno obrazložila po čemu je prisutnost zajedničkog rukovoditelja u Lagardèru i Wendelu bilo spojivo s uvjetom neovisnosti predviđenim u članku 10. obveza.

- 174 Komisija, koju podupiru Lagardère i Wendel, uzvraća da je dostatno obrazložila pobijanu odluku.
- 175 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, opseg obveze davanja obrazloženja ovisi o prirodi predmetnog akta i o kontekstu u kojem je donesen. Obrazloženje mora jasno i nedvosmisleno identificirati rasuđivanje institucije koja je tvorac akta, tako da omogućiti, s jedne strane, sudu Unije da izvrši svoj nadzor nad zakonitošću i, s druge strane, zainteresiranim osobama da se upoznaju s razlozima donesene mjere kako bi mogle obraniti svoja prava i provjeriti osnovanost odluke. U obrazloženju nije potrebno posebno navoditi sve relevantne činjenične i pravne elemente jer se pitanje ispunjava li obrazloženje zahtjeve iz članka 296. UFEU-a treba ocjenjivati ne samo s obzirom na tekst obrazloženja nego i na njegov kontekst te na ukupnost pravnih pravila kojima se uređuje predmetno područje (presude od 2. travnja 1998., Komisija/Sytraval i Brink's France, C-367/95 P, Zb., EU:C:1998:154, t. 63. i od 30. studenoga 2011., Sniace/Komisija, T-238/09, EU:T:2011:705, t. 37.).
- 176 Posebice, Komisija nije obvezna zauzeti stajalište o svim argumentima koje su joj istaknule zainteresirane osobe, nego je dostatno da izloži činjenice i pravna stajališta koja imaju ključnu važnost u strukturi odluke (presude od 1. srpnja 2008., Chronopost i La Poste/UFEX i dr., C-341/06 P i C-342/06 P, Zb., EU:C:2008:375, t. 96. i od 3. ožujka 2010., Freistaat Sachsen/Komisija, T-102/07 i T-120/07, Zb., EU:T:2010:62, t. 180.).
- 177 Osim toga, stupanj detaljnosti obrazloženja odluke mora biti proporcionalan stvarnim mogućnostima, tehničkim uvjetima i roku u kojem se ona mora donijeti. Tako na području nadzora koncentracije Komisija ne krši svoju obvezu obrazlaganja ako u tu odluku ne uvrsti potanko obrazloženje ocjene određenog broja vidova koncentracije koji joj se čine očito izvan konteksta, beznačajni ili očigledno sporedni za ocjenu koncentracije (presuda od 7. svibnja 2009., NVV i dr./Komisija, T-51/05, Zb., EU:T:2009:144, t. 192.). Takav zahtjev teško bi naime bio spojiv sa zahtjevom žurnosti i kratkim rokovima postupka koji se Komisiji nameću kada izvršava svoju ovlast nadzora nad koncentracijama i koji su dio posebnih okolnosti u postupku nadzora tih operacija (presuda od 10. srpnja 2008., Bertelsmann i Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, Zb., EU:C:2008:392, t. 167.). Komisija ipak mora iznijeti činjenice i pravna stajališta od ključne važnosti u strukturi odluke (gore navedena presuda NVV/Komisija, EU:T:2009:144, t. 194.).
- 178 Ocijenjeno u svjetlu tih načela, obrazloženje pobijane odluke izgleda dostatno.
- 179 Treba naime podsjetiti prije svega da je pobijana odluka dio konteksta koji tužitelj poznaje i koji čini odluka o uvjetnom odobrenju koncentracije od 7. siječnja 2004., čiju provedbu osigurava odluka o odobrenju, kao i odbijanje tužbe tužitelja usmjerene protiv te odluke te poništenje prve odluke o odobrenju od strane Općeg suda i odbijanje od strane Suda žalbe podnesene protiv presude Općeg suda. Nadalje proizlazi iz spisa da je Komisija odgovorila 24. veljače i 18. travnja 2011. na dopise tužitelja u vezi s daljnjim postupanjem po presudi T-452/04, t. 15. *supra* (EU:T:2010:385), da su sastanci održani između tužitelja i Komisije o toj temi 14. veljače i 16. ožujka 2011. te da je tužitelj novom punomoćniku dopisom od 20. travnja 2011. i Komisiji dopisom od 27. travnja 2011. ponovno dostavio svoje očitovanje o novom postupku davanja odobrenja.
- 180 Osim toga, u točkama 15. do 22. pobijane odluke na jasan se i nedvosmislen način iznosi izbor donošenja retroaktivne odluke od strane Komisije kao i to da su činjenice nastale nakon 30. srpnja 2004. uzete dodatno u obzir. Komisija se osobito pobrinula odgovoriti, u tim točkama, na argumente koje je iznio tužitelj tijekom niza razgovora koje je imao s Komisijom između 30. rujna 2010. i 13. svibnja 2011. Što se tiče daljnje prodaje Editisa Planetu 2008., Komisija je također na dostatno jasan i nedvosmislen način u točkama 47. i 48. pobijane odluke iznijela razloge zbog kojih je smatrala da je ta ponovna prodaja spojiva s obvezama Lagardèrea.
- 181 Naposljetku, što se tiče obrazloženja ocjene uvjeta neovisnosti predviđenog u obvezama, iz točke 27. pobijane odluke proizlazi da je Komisija smatrala da je u trenutku prvog zahtjeva za odobrenje u 2004. Wendel bio neovisan o Lagardèreu jer nije postojala nikakva kapitalna ni druga gospodarska

veza između tih dvaju društava. Takvo obrazloženje, dostatno samo po sebi, također je dopunjeno pojašnjenjem u bilješci na dnu stranice br. 10 na koju točka 27. pobijane odluke upućuje, a u kojoj se navodi da se Wendel obvezao da P., koji je bio član nadzornog odbora Lagardèrea, više ne bude u njegovom upravnom odboru (vidjeti točku 158. *supra*).

- 182 Okolnost da je o sadržaju te bilješke na dnu stranice tužitelj bio obaviješten tek tijekom sudskog postupka nije takve prirode da dovede u pitanje utvrđenje sadržano u točki 181. *supra*. Naime, pojašnjenja koja je dao tvorac pobijane odluke radi dopune obrazloženja dostatnog već samog po sebi nisu obuhvaćena obvezom institucije da iznese obrazloženje, iako mogu biti korisna za unutarnji nadzor razloga odluke koji izvršava sudac jer omogućuju instituciji da objasni razloge na kojima se odluka temelji (presuda od 16. studenoga 2000., Finnboard/Komisija, C-298/98 P, Zb., EU:C:2000:634, t. 46.).
- 183 Iz svega prethodno navedenoga proizlazi da obrazloženje pobijane odluke omogućava tužitelju da učinkovito osporava njezinu osnovanost i Općem sudu da izvršava svoj nadzor nad zakonitošću, kao što to proizlazi, među ostalim, iz ispitivanja drugih tužbenih razloga. Šesti tužbeni razlog može se stoga odbiti kao neosnovan te se stoga tužba mora odbiti u cijelosti.

Troškovi

- 184 Sukladno odredbama članka 87. stavka 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku snosi troškove, ako je takav zahtjev postavljen. Budući da tužitelj nije uspio u postupku, valja mu naložiti da Komisiji nadoknadi troškove, uključujući troškove postupka privremene pravne zaštite kao i troškove Lagardèrea i Wendela, u skladu s njihovim zahtjevima.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (drugo vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Tužba se odbija.**
2. **Nalaže se Éditionsu Odile Jacob SAS snošenje troškova, uključujući troškove postupka privremene pravne zaštite.**

Martins Ribeiro

Gervasoni

Madise

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 5. rujna 2014.

Potpisi

Sadržaj

Okolnosti spora	2
Postupak i zahtjevi stranaka	4
Pravo	5
Dopuštenost	5
Meritum	6
Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 266. UFEU-a i načela neretroaktivnosti	7
– Dopuštenost prvog tužbenog razloga	7
– Povreda odredaba članka 266. UFEU-a	7
– Povreda načela neretroaktivnosti	15
Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na nepostojanju pravne osnove pobijane odluke	17
– Dopuštenost drugog tužbenog razloga	17
– Nepostojanje pravne osnove pobijane odluke	17
Treći tužbeni razlog, koji se temelji na pogreškama koje se tiču prava i očitim pogreškama u ocjeni jer je Komisija uzela u obzir podatke nakon 30. srpnja 2004. i koristila ih na selektivan način	18
Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na pogreškama koje se tiču prava i očitim pogreškama u ocjeni Wendelove kandidature	19
Peti tužbeni razlog, koji se temelji na zlouporabi ovlasti	24
Šesti tužbeni razlog, koji se temelji na nepostojanju obrazloženja	25
Troškovi	27